

SVOBODNA SLOVENIJA

ANO XXXIII (27).

Štev. (No.) 47

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

21. novembra 1974

V SPOMIN DR. MIHE KREKA

Svečanosti ob petletnici njegove smrti

Pet let je že preteklo, odkar je v Clevelandu, v Združenih državah Amerike svojo blago dušo izročil Bogu dr. Miha Krek, predsednik Narodnega odbora za Slovenijo, minister in podpredsednik Jugoslovanske vlade, narodnjak najčistejšega kova, mož katerega prava veščina nam šele s tekom časa stopa pred oči.

Hvaležno so se ga spomnili ob tej obletnici rojaki raztreseni po svetu. Tako se je tudi slovenska skupnost v Buenos Airesu zbrala v nedeljo 17. t. m. v prostorih Slovenske hiše, da se pokloni njegovemu spominu.

SV. MAŠA ZA POKOJ NJEGOVE DUŠE

Najprej je bila, ob 9,30, v slovenski cerkvi Marije Pomagaj sveta maša, katero je daroval g. župnik Gregor Mau. Svete daritve in prireditve v dvorani se je udeležilo izredno lepo število rojakov, ki so pietetno prisostvovali.

V cerkvenem nagovoru je g. župnik Mali najprej omenjal krizo v današnjem človeštvu. Ta kriza ima svoj vzrok v tem, da je vedno manj dobrih ljudi. Ljudi, kakor je bil pokojni dr. Krek. Nato je govoril o tem „dobrem, ljubeznivem in zvestem možu. Zvestem narodu in Bogu“. Obujal je osebne spomine nanj. Kako je dr. Krek hodil po Sloveniji in na svojih obiskih vzgajal narod. Na teh obiskih in svojih predavanjih dr. Krek ni govoril o „visoki politiki“, marveč je vspodbujal in govoril o važnosti vzgoje, kako je prav v tistih časih treba „vzgojiti dobre ljudi“. Poudarjal je dobroto, plemenitost in blagost dr. Kreka in vzpodbujal naj sledimo njegovemu zgledu.

Nato se je nadaljevala maša, darovana za pokoj duše dr. Kreka. Med njo je prepeval slovenski pevski zbor Gallus, pod vodstvom dr. Julija Savellija.

SVEČANOST V DVORANI

Po končani sveti maši so se rojaki zbrali v veliki dvorani Slovenske hiše. Tam je v ospredju bila pritrjena slika dr. Mihe Kreka, čez njo prevezena slovenska zastavica s črnim trakom. Pod sliko pa šopek rdečih nageljev.

Nagovor Pavla Fajdige

Najprej je vse navzoče pozdravil podpredsednik SKD-SLS za Južno Ameriko Pavel Fajdiga. ki je takole nagovoril zbrane rojake:

Za spominsko svečanost ob peti obletnici smrti največjega svobodnega slovenskega državnika med in po 2. svetovni vojni, bivšega predsednika Narodnega odbora za Slovenijo dr. Mihe Kreka, se zdi najprimernejše, če si priključimo v spomin nekaj njegovih najznačilnejših misli, ki jih je zapisal v Zbornik Svobodne Slovenije 1964 za anketo o „Problemih našega obstoja“, katerih reševanje je bilo njegovo življenjsko delo. Takole je pisal:

„Slovenskih mater in očetov sinovi in hčere smo od prvega do poslednjega utripa naših src. Stvarnikova volja je, da bodi odnos med roditelji in potomci, odnos najintimnejšega spoštovanja in ljubezni. Stvarnikova volja je, da v tem življenju izkoristimo vse talente in lastnosti, ki smo jih ob rojstvu prejeli, v Njegovo slavo in v svojo največjo dosegljivo srečo. Za vsak dar, sposobnost in lastnost, ki smo jo prejeli, smo odgovorni pred Bogom in ljudmi. Za vsak dar, ki nam je dan, pa smo ga zane-marili ali zapravili, smo sojeni v svoji vesti, v družbi in pred Stvarnikom kot nemarni upravitelji.

In še:

„Ideološka emigracija hoče izkoristiti svoje bivanje v tujini, v svobodi, kot glasnik ljudstva v domovini...“

Borba proti komunizmu ni samo in strogo narodna zadeva. Splošna, svetovna je, kot je bojni cilj komunizma zavzeči ves svet. Pa vendar je narodna, neposredno narodna zadeva. Gre nam za uničenje komunizma kot zmore, kot zla,

DR. MIHA KREK, med govorom ob priliki svojega obiska v Argentini

ki je najhujša bolezen sedanje družbe. Neposredno pa hočemo prispevati, da se naša domovina otrese tega zla...

Pomagati narodu v demokratičen red življenja je za nas prva, če ne edina, pa gotovo najvažnejša točka narodno političnega dela. Vse kar zmoremo, naj bo usmerjeno v ta namen...

Bistvena in osnovna reč je svoboda politične opredelitve; sistem več strank je sistem demokracije; sistem ene same stranke je diktatura. Kdor je v načelu proti svobodni izbiri in opredelitvi, torej proti političnim strankam, podpira diktaturo, kakršna je. Svobodno prelivanje misli in pobud ima dovolj zdrave življenjske sile, da vzdržuje strankarsko politično tekmo v zdravih in koristnih mejah. V kritičnih prelomih novejših naših zgodovine so se slovenske politične stranke vselej združile v skupno obrambo in varstvo narodovih koristi. Končno so vse to le sredstva in ni, da bi se ob njih razdvajali. Sedaj so prejšnje slovenske demokratične stranke združene v Narodnem odboru za Slovenijo.

Da nam ne pojenja gorečnost, gojimo in obnavljamo resnico, da smo v pravu, ki bo zmagovalo. Zelja po osebni svobodi je neugasljiva sila... Ta sila bo prej ali slej zlomila okove diktature in se uveljavila...

Nastopi naši naj bodo zato skrbno pripravljene. Mislimo vedno na učinek, ki ga napravimo na neposredno okolico in na ljudi v domovini. Diskreditirana emigracija ne velja nič, ne doma, ne pred tujci. Emigracija, ki je razcefrana v medsebojnih prepirih, sproti podira, kar bi rada gradila... Razširjevalci hujškarije nimajo najmanjših sredstev, da bi zaščitili tiste, ki bi se odzivu odzvali. V nekaterih ozirih je taka hujškarija grša kot sama komunistična medvojnja propaganda. Komunisti so lagali, denuncirali, gonili ljudi v smrt in nesrečo... Razlika je pa v tem, da so komunisti tudi sebe izpostavljali, svoje ljudi gnali na barikade, novi letakarji pa sede v varnem zavetju svobodne dežele... Ljudje doma pričakujejo od emigracije solidne opore in pomoči v njihovem mučnem prizadevanju za znosno življenje, ne hujškarij, ki jih komunistična oblast vsak čas lahko zlorabi za povod, da huje pritiska in preganja.

Idealno je to delo, saj ne gre več za nas, ki smo se rešili. Uspeh bo narodov in samo njegov...

Med nami vsemi naj vlada dobrotljiva vzajemnost. Taki se bomo lažje prebijali preko množice težav in džungle zmed v sedanjem svetu, dokler le imamo ljubezen in hrepenimo, da bi videli krajično naših src: Svobodno Slovenijo.

Te misli je dr. Miha Krek zapisal pred desetimi leti in še danes veljajo. Kdo, ki trdi, da je politični emigrant in borec proti komunizmu in mu je mar svoboda slovenskega naroda, se ne more identificirati z njimi?

Pesem in beseda

Po končanem nagovoru je slovenski pevski zbor Gallus, ki se je tudi pridružil svečanosti, pod vodstvom dr. Julija

Savellija zapel dve žalostinki Otožno so doneli glasovi, ko so peli „V snegu“ in „Blagor mrtvim“. Lepo prepletanje glasov je globoko prevzelo vse navzoče, ki so pazno sledili izrednemu Gallusovemu izvajanju.

Zatem sta pred navzoče stopili Maruška Batagelj in Marta Malovrh. Doživeto sta prebrali odstavke iz govora dr. Mihe Kreka, katerega je imel ob priliki svojega obiska v Argentini. Beseda je govorila o materi, o materinstvu in narodnosti, o domovini in ljubezni do nje. Bila je beseda očeta, govorjena iz srca svojim otrokom. Dojeto podajanje se je razlegalo v dvorani, kjer so vsi navzoči hvaležno poslušali besede obeh recitatork.

Inž. Jože Žakelj

„Moji vtisi o dr. Kreku“ je bil naslov govora, ki ga je imel inž. Jože Žakelj, ki je govoril v imenu mlajše generacije. Takole je govoril:

Moji vtisi o dr. Kreku

Pripadniki mlajše generacije smo dr. Miha Kreka poznali le po imenu; po sliki; iz pripovedovanj, ki so se večkrat plela o njem, iz njegovih spisov in govorov objavljenih v naših revijah in časopisih. Imeli smo medlo predstavo, kdor naj bi bil dr. Krek.

To poznanje pa je bistveno obogatilo, ko smo prišli v neposreden stik z njim ob njegovem obisku Argentine. Prisostvovali smo njegovim tiskovnim konferencijam, ki jo je imel za časnikarje tu v tej dvorani na predvečer narodnega praznika. Potem smo poslušali njegov govor na proslavi praznika.

Nekaj dni pozneje pa smo imeli še poseben sestanek z njim, kjer smo se več ur razgovarjali z njim o zanimivih vprašanjih iz svetovne politike in naše narodne problematike.

Razgovor je bil odkrit in živahen. Dr. Krek je z vso pozornostjo poslušal naša vprašanja in nato mirno in tehtno odgovarjal. Ni bil vsiljiv. Nikomur ni vsiljeval svojega mnenja. Spoštoval je različna gledanja. Nikdar se ni razburjal in ob najbolj kočljivih vprašanjih ostajal miren in jasen. Odkrili smo v njem veliko znanja in globoko poznanje slovenske duše. Njegov vidik je bil nadstrankarski, dalekosežen in splošen. Zasedoval je le dobrobit vsega naroda.

Ni se spuščal v malenkosti, ki bi mu zasenčile glavne vodilne misli, ki jih je zasledoval in po njih uravnaval svoje javno delovanje.

Bil je natančen in dosleden. Zavedal se je svoje odgovornosti, kot vodilna osebnost naše politične emigracije in priznal, da je težka.

V vsakem mnenju je iskal pozitivne lastnosti. Ni sovražil ne nasprotnika ne sovražnika. Do nas je bil dober; do sebe pa strog.

Govoril nam je o potrebi političnega delovanja tudi med mladino, o nujnosti, da se mladina vzgaja tudi politično, kajti nadoknaditi je treba apolitično vzgojo dela. Ljubezen do bližnjega in do naroda je njemu narekovala delo in žrtve za skupnost. Čut odgovornosti pri odločitvah, ki bodo vpljvale na skupnost ali narod, mora biti mnogo večji kot pri odločitvah osebnega značaja.

Ta svoja prepričanja in ideale je skušal vzbuditi v nas ter nas zainteresirati za velika vprašanja slovenstva. Priznati moram, da nas je navdušil. Njegov miren, jasen nastop nas je pridobil. Izžareval je zaupanje.

Ne upam se trditi, da smo ga v tistem kratkem času dobera spoznali, a gotov sem, da smo v njem odkrili vse likega moža. On je bil velik in ljubezni do posameznika in do naroda. Skromen, a zelo moder. Ljubil je svoj slovenski narod, ne iz koristolovskih razlogov, ali ker bi mu narod to ljubezen s hvaležnostjo poplačeval. Navadno je bilo

Spominski vtisi na srečanje z dr. Miho Krekom

Dr. Miha Krek sem osebno spoznal v svojem življenju ob njegovem obisku v Argentini leta 1968. O njem sem že prej mnogo slišal in bra! Prav od detinskih let, kolikor daleč mi seže spomin, se mi je vtisnilo v spomin mnogo dogodkov, s katerimi je bila povezana osebnost dr. Kreka. Spominjam se predvsem iz dobe tragičnih let begunstva vse do naše emigracije iz Evrope, da je bilo ob vsaki priložnosti govora o dr. Kreku. Verjetno so mi od tistih časov ostali vtisi, da sem vse poslej gledal v njem kot nekakšno legendarno osebnost.

Tudi kasneje, ko sem že tu v Mendozi včasih zvečer poslušal na vrtu dedova pripovedovanja, se je o njem vedno izražal z vso spoštljivostjo, čeprav je zanj dr. Krek kot sovrstnik bil le „Miha“. Vedno se je čutil počaščenega, kadar je prišlo pismo „od Mihe“. Če je v kakšni težji situaciji prišlo tako daleč, da je ded pripomnil: „Bom Kreku pisal“, je to pomenilo neke vrste — najvišjo apelacijo.

Po drugi strani pa je po mojem spoznavanju dr. Krek pomenil tudi personifikacijo in sintezo za našo starejšo generacijo, do katere sem imel v svoji mladostni srbsoristi tudi svoje predsodke in konflikte.

Ob napovedanem obisku dr. Kreka v Mendozi sem po svoje pričakoval srečanja s človekom, ki bo imel za vsako vprašanje svoj dogmatičen odgovor in razlago, ne bo pa morda priložnosti za kak „razgovor“ ali „debatu“, še manj pa za „oporekanje“. Zelo verjetno bo vse zelo daleč od realnosti od današnjega sveta. Tako je bilo moje razpoloženje in pričakovanje v trenutkih pred obiskom dr. Kreka in prvimi osebnimi srečanjem z njim.

Prav gotovo me je pa vprav za-

radi tega razpoloženja njegova osebnost — kot bi danes psihološko dejali — toliko globlje „impaktirala“.

Imel sem veliko čast in srečo, da sem bil skoro ves čas njegovega bivanja v Mendozi v neposrednem stiku z njim. Spremljal sem ga k avdienci pri provincialnem vladnem ministru, na obisku pri škofu, v uradništvu mendoškega dnevnika Los Andes ter izven protokolarnih okoliščin, ko je bila priložnost za intimnejše razgovore.

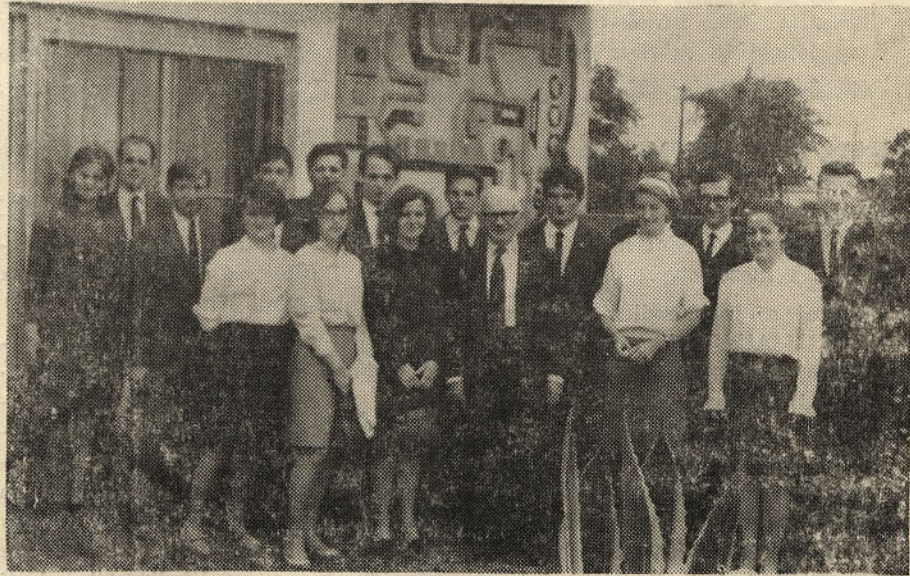
Takoj po prvem vtisu sem bil prepričan, da je treba izrabiti vsako priložnost za stik z njim do zadnje minute.

Njegova osebnost se je odlikovala v vseh značilnostih velikih mož. Bil je preprost, skoro bi rekel — pretirano ponižen, duševno umirjen; človek, ki dobro ve, kaj hoče in kam gre; širokogruden, neverjetno razgledan in o vsem informiran.

Prav v tem smislu me je presenetilo njegovo poznanje in gledanje na južnoameriške probleme, posebno še zato, ker je po vojni živel v Severni Ameriki, kjer javno mnenje razpolaga z minimalnimi poročili o nas in jih sploh ne zanima ta del sveta. Mladostno živahnemu in mlademu po mišljenju — se ura ni ustavila! V razgovoru je bil jassen in točen, s preprostimi utemeljitvami, kot jih je zmožen uporabljati edinole, kdor tvarino v globini in podrobnosti pozna ter razume. Kot večer politik, ki je imel opravka z mnogimi ljudmi in osebnostmi, je imel izredno sposobnost, da se je znal prilagoditi svojemu slušatelju, bil je didaktičen.

Kratki dnevi njegovega bivanja med nami so na žalost le prenglo potekli. Težko pa je povedati na kratko, koliko sem se tiste dni ob njem obogatil.

Inž. Agr. Marko Bajuk, Mendoza

DR. KREK MED AKADEMIKI. 1. novembra 1968 med svojim obiskom v Argentini, je imel dr. Miha Krek tudi sestanek s skupino akademikov, ki jih vidimo na sliki. Od leve proti desni: Minka Debevc, Jure Vombergar, Francj Sušnik, Terezika Marn, Andrej Mele, Marija Fink, Tine Debeljak ml., Boštjan Petriček, Marica Urbanija, Miha Starja, dr. Miha Krek, Gregor Jelenc; Mila Hribar, Andrej Fink (zadaj), Tone Mizerit, Jožek Debeljak in Jože Žakelj.

nasprotno, tudi on je občutil nehvaležnost in nerazumevanje mnogih.

Šele po njegovi smrti bolj vrednotimo njegovo delo. Oddolžili se mu bomo, če bomo hodili za njegovih zgledom. Ljubili in verovali v ideale, katere je on ljubil in za katere se je jeval vse življenje. Vsak dan spomina nam nudi priliko, da oživimo vero in utrdimo upanje v boljše bodočnost našega naroda, za katerega so naši predniki tekom zgodovine toliko petrpeli. Med njimi bo ostal dr. Krek na vidnem, vzvišenem mestu, ki mu pripada kot narodnemu voditelju v težkih dneh dvajsetega stoletja.

Beseda dr. Kreka

Na sestanku, na katerem se je mladina razgovarjala z dr. Krekom, mu je stavila mnogo vprašanj, povezanih s slovensko in svetovno problematiko. Ta razgovor je bil tedaj posnet na trak. Izvlečki iz tega traku so bili sedaj predvajani na tej spominski svečanosti. Slišali smo dr. Kreka, ko je govoril

o fitizmu in njegovem razvoju po Titovem odhodu z vodstva (Titovi smrti): pa tudi vprašanje in nevarnosti razpada Jugoslavije in naloge slovenske politične emigracije.

Slavnostni govor g. Miloša Stareta

Pred zbrane rojake je stopil nato predsednik Narodnega odbora za Slovenijo, in v svojem govoru nakazal lik pokojnega dr. Mihe Kreka. Govor Miloša Stareta, ki je napravil na vse navzoče globok vtis, objavljamo na 3. str.

Molitev

Spominska svečanost je prišla h koncu. Pavel Fajdiga, ki je ob začetku napovedal program te spominske proslave, je vse zbrane povabil še, da so skupaj zmolili Oče naš za pokojnega dr. Miha Kreka. Nato so se udeleženci svečanosti pričeli razhajati. Izpolnjena je bila vsaj v majhni meri častna dolžnost, pokloniti se možu, ki je vse svoje sile, vse svoje življenje daroval na oltar domovine.

PROSLAVA NARODNEGA PRAZNIKA IN DNEVA SLOVENSKE ZASTAVE V SYDNEYU

V nedeljo 27. oktobra 1974 so Slovenci iz Sydneya praznovali Narodni praznik in dan slovenske zastave menda prvič v Avstraliji. Priredila ga je Agencija za Svobodno Slovenijo, ki jo vodi Ljerk Urbančič, na njegovi pristavi Mt. Helena, 70 km zapadno od Sydneya.

Vse jutro je močno deževalo, kar je preplašilo več kot polovico ljudi, ki so nameravali priti. Vendar je prišlo le po število Slovencev, med njimi Cvetko Farkež, predsednik Zveze slovenskih društev v Avstraliji in predsednik Slovenskega društva v Canberri s soprogo, Dušan Lajovic, predsednik Slovenskega društva, Sydney s soprogo, prečastiti pater Valerijan Jenko in sestra Mirjam.

Proslava se je začela ob dveh popoldnevih. Najprej je Ljerk Urbančič pozdravil navzoče in prebral pozdrave prečastitega patra Bazilija iz Melbourne, ki je pozdravil proslavo kot slovenski dušni pastir in urednik „Misli“, slovenskega mesečnika v Avstraliji.

Ob petju „Naprej zastava Slave“ je bila dvignjena na visokem drogu zastava in prav tedaj je skozi oblake posijalo sonce in obsvetilo zastavo. Nato je sledil enominutni molk v spomin vseh padlih za slovenstvo in v spomin pok. patru Ambrožiču, katerega prva obletnica smrti je pravkar pretekla. Karel Dolenc je nato recital Maistrove „Kraške pilote“ in po recitaciji je imel nagovor Vladimir Menart, kot član Narodnega odbora za Slovenijo, ki je med drugim poudarjal:

GOVOR VLADIMIRJA MENARTA

„29. oktober je največji slovenski praznik. Na ta dan pred šestindesetimi leti so se Slovenci odcepili od habsburške monarhije in je bila v Ljubljani proglašena slovenska samostojnost.“

Skozi tisoč let in prav do 29. oktobra 1918 smo bili Slovenci pod tujo oblastjo in upravno razdeljeni po dednih kronovinah, od katerih je samo Kranjska bila pretežno slovenska.

Slovenija do takrat ni obstajala niti kot država niti kot pokrajina in zaman bi iskali v zgodovinskem atlasu deželo z imenom Slovenija.

29. oktobra 1918 je bil vsaj delno uresničen slovenski narodni program iz leta 1848, poznan pod imenom Zedinjena Slovenija. Delno zaradi tega, ker je tudi po letu 1918 dobršen del sloven-

skega strnjenegega ozemlja ostal pod Avstrijo in Italijo.

Ni slučaj, da praznujemo praznik slovenske zastave na dan obletnice 29. oktobra. Slovenska zastava je bila namreč rojena obenem s slovenskim narodnim programom in je bila od vsega začetka, in je tako še danes, tesno povezana z borbo za uresničitev tega programa.

Leta 1848 je majhna skupina mladih slovenskih študentov poslala kranjskim deželnim stanovom spomenico, katere prva točka se je glasila:

„Da politično razkrojeni narod Slovencev na Kranjskim, Štajerskim, Primorskim in Koroškim, kakor en narod se tudi v eno Kraljestvo z imenom Slovenija sklene in da ima za-se svoj zbor.“

Ob istem času je ista skupina mladih slovenskih študentov vzela kranjske deželne barve: belo, modro in rdečo in jih proglasila za slovensko zastavo.

Ceprav ti mladi študentje niso imeli nobene oblasti in nobenih položajev, je njihova spomenica postala slovenski narodni program, za katerega ostvarjanje so delale vse slovenske stranke in politične skupine. Program Zedinjene Slovenije je postal skupni program vseh Slovencev.

Pomembnost programa Zedinjene Slovenije je v tem, da je bil zgrajen na načelu narodnosti in ne na zgodovinskem pravu, na katerem je slonela habsburška monarhija.

Program Zedinjene Slovenije je bil ultimatum avstrijskemu cesarju, naj preuredi monarhijo na načelu neodvisnosti in sožitja narodov ali pa monarhije več ne bo.

Ostalo je zgodovina. Franc Jožef ni hotel ugoditi Slovincem. Prišla je katastrofa prve svetovne vojne in habsburška monarhija je razpadla.

Samo 70 let je bilo treba, da je prišlo do uresničenja programa spočetega od majhne skupine nepomembnih študentov in zrušila se je tisočletna nadvlada nemških fevdalcev nad slovenskim narodom.

Simbol tega narodnega programa je bila slovenska zastava. Takoj od začetka so Slovenci z razobešanjem bel, modre in rdeče trobojnice izražali svojo slovensko narodno pripadnost. Toda slovenska zastava ni bila samo simbol slovenstva, temveč tudi simbol želje in hrepenenja po osebni, narodni in politični svobodi vseh Slovencev.

Cas in razmere so se spremenili,

slovenska zastava pa je ostala isti simbol, kot je bila leta 1848. Kakor povsod po svetu, kjerkoli žive Slovenci, se zbiramo okoli naše zastave, da tako ohranimo slovenstvo.

Povsod po svetu, razen seveda doma, znotraj meja slovenske republike, kjer slovenska zastava ni dovoljena. Nedomestila jo je doma zastava z rdečo peterokrako zvezdo, da je tako tudi simbolično prikazana nadoblast komunistične partije.

Pred nekaj tedni so bili v Ljubljani objavljeni uradni podatki, da je 72 tisoč Slovencev včlanjeno v komunistični zvezi. Zastava z rdečo zvezdo po njihovih lastnih podatkih predstavlja, da ne štejejo otrok, manj kot 10 odstotkov Slovencev. Ostalih 90 odstotkov pa predstavlja čista slovenska zastava iz leta 1848.

Tudi slovenski narodni program Zedinjene Slovenije iz leta 1848 je še vedno prav tako veljaven, tako za Slovence doma, kot za tiste, ki so zunaj.

Ko bo z ljubljanskega gradu zopet nemoteno plapolala čista slovenska zastava, ne bo treba spraševati, kdo je na oblasti in kakšna je ta oblast. En sam pogled bo vsakomur zadostoval, da se bo zavedal, da Slovenci zopet uživajo osebno, narodno in politično svobodo.

Do tedaj pa, kjer vihra slovenska zastava, tam je Slovenija, tam je svobodna Slovenija.“

„SVOBODA JE NEDELJIVA“

Predsedniku Narodnega odbora za Slovenijo Milošu Staretu je vodja Agencije za Svobodno Slovenijo (Agency for Free Slovenia) v Sydney, Ljerk Urbančič poslal 22. oktobra t. l. pozdravno pismo, v katerem med drugim zagotavlja, da „je bila novica o koordinatorju Vladimirja Menarta v Narodni odbor za Slovenijo za vse zavedne in dobromisleče avstralske Slovence zelo razveseljiva“ in da „si bom tudi v bodoče štel v čast in prijetno dolžnost, služiti najvišjemu slovenskemu narodnemu forumu. Danes je to Narodni odbor za Slovenijo.“

Agencija za Svobodno Slovenijo je pripravila in izdala slovenske embleme v obliki grba, s slovensko trobojnico in napisom „Slovenija“, namenjene kot namige na športnih suknjicah ali plaščih, prav tako istovetne nalepnice za avtomobile. Geslo Agencije je: Svoboda je nedeljiva (Freedom is indivisible).

Po revoluciji leta 1955 so tedanje oblasti najprej skrile trugo s truplom pokojne Evite, da bi s tem preprečile kult ljudstva do te žene. Kmalu potem pa so njeni zemeljski ostanke (balzamirani) izginili neznanu kam. Krožile so različne storije, od te, da je bilo truplo sežgano, do one, da je bilo vrženo v reko La Plato. Končno je za časa predsedništva Lanusseja, kot ponudba sprave z ljudstvom bilo objavljeno, da je truplo pokopano nekje v Italiji. Kmalu za tem je bilo prepeljano v Španijo in izročeno tedaj tam živečemu Peronu.

Odkar je leta 1973 ponovno peronizem prišel na vlado v Argentini, je bilo dosti govora o repatriaciji trupla pokojne Evite. Da tega niso že prej storili je gotovo iskati vzroka v političnih ozadjih. Sedaj pa je vlada smatrala, da je ugoden trenutek. V soboto zvečer je predsednica po radiu in TV napovedala, da bo naslednji dan izvršen repatriacija trupla. Prepeljano je bilo z letalom na buenosairesko mestno letališče, od tam pa do predsedniške vile v Olivosu, kjer sedaj počiva ob truplu svojega moža v tamošnji kapelici. Pozneje bosta oba prepeljana na „Oltar domovine“, kjer bodo pokopani vsi, ki so na eni ali drugi strani imeli važne vloge v argentinski zgodovini.

Truplo Evite se je vrnilo v domovino na isti datum, kot je pred dvema letoma tudi pok. Perón prvič prišel iz izgnanstva, t. j. 17. novembra. Za ta dan je njej v čast glavna delavska konfederacija napovedala splošno stavko. Bila je nedelja in ukrep se je poznal zlasti v tem, da ni bilo ne športnih ne kulturnih prireditev. Isti dan, pa so neznanici, verjetno člani uporne peronistične gverile, vrnili tudi truplo pokojnega generala Aramburuja, drugega predsednika Osvobodilne revolucije, ki je leta 1955 strmoglavila Perona. Truplo so ukradli iz grobnice, in ga sedaj vrnili.

Prenda de paz

Al anunciar la repatriación de los restos de la señora Eva Duarte de Perón, la presidente de la Nación, Doña María Estela Martínez de Perón, dijo en su discurso:

“Al pueblo argentino: En mi carácter de presidente de la Nación y en nombre del gobierno nacional, bajo el amparo de la divina Providencia, tengo el emocionado privilegio de anunciar al pueblo argentino la fausta nueva de que en estos momentos vienen en viaje de retorno a su patria los sagrados restos mortales de la señora doña María Eva Duarte de Perón, jefa espiritual de la Nación.

Más allá de las pasiones humanas, el general Perón y Eva Perón, cual rutilantes estrellas en el cielo de la Patria, guiarán desde su inmortalidad el camino de nuestra recuperación nacional.

Es nuestro profundo deseo de que el retorno de los sagrados restos de la compañera Evita sean una prenda de paz y de unidad para todos los ciudadanos del país. Por ello, apelo a los cristianos sentimientos y a los valores espirituales de toda la comunidad nacional para que este instante histórico sea el nexo con que se amalgame la grandeza y felicidad del país, dentro del respeto mutuo, en armónica convivencia.

Los pueblos que honran a sus héroes merecen el respeto de las generaciones venideras. Pero cuando la honra nace de lo profundo del alma, es Dios quien se alegra por tal calidad humana.

Nuestro pueblo ama, agradece y rinde sincero homenaje a quienes todo lo dieron por los destinos de la patria.”

Resna kriza italijanske demokracije

(Od našega dopisnika v Gorici)

Politično življenje v Italiji doživlja zadnje čase hudo krizo. To se ne dogaja samo v političnem, pač pa tudi na socialnem ter gospodarskem področju države, ki se včasih že zdi na robu prepada. Res je kritične trenutke zadnji čas doživljala Evropa sploh, pa tudi ZDA in druge sile svobodnega sveta. Krize komunističnega sveta so seveda marsikdaj latentne, ker o njih — zaradi samega totalitarnega ustroja teh vladavin — pač nimamo pravih in verodostojnih virov.

Če se povrnemo k italijanskemu političnemu dogajanju, moramo predvsem izhajati od zadnje vladne krize, ki je zajela državo. Že več kot mesec dni je od odstopa Rumorjeve vlade, pa o kakšni rešitvi zapletenega političnega položaja ni ne duha ne sluha. Rumor je padel predvsem zaradi formalnega priznanja socialnih demokratov (PSDI), da s socialisti (PSI) sploh ni mogoče več sodelovati. Obe ti stranki pa sta ob Krščanski demokraciji (DC) edini direktni vladni stranki, zato je njuna razporeditev poroka pomenila tudi nujen razhod petega Rumorjevega kabineta. V ozadju pa tiči pravi krivec vladnega padca: ekstremistične pozicije socialistične stranke, ki vedno bolj ljubimka s komunisti (PCI) ter vsaj pomemben del stranke želi njih direkten čeprav postopen vstop v vladno večino. Poleg tega pa tudi socialistične maksimalistične pobude v odnosu do sindikatov, ki zadnje čase že resno ogrožajo, če ne že paralizirajo, vsako vladno dejavnost.

Tako ni bilo mogoče več naprej. Zato so se najprej začeli poskusiti za eventualno razčiščenje v sami vladni koalici-

ji. V ta namen je bil poverjen kot mandatar za sestavo nove vlade tajnik DC senator Fanfani, ki pa v svojem poskusu ni uspel. Uspešno mu je le dognati da ni mogoče več sestaviti organske vlade leve sredine med DC, PSI ter PSDI (republikanska stranka — PRI — pri tem ne igra dominantne vloge, čeprav njea voditelj La Malfa večkrat moralistično apelira na ostale partnerje ter jih poziva k — slogi...!) Novi mandatar za sestavo vlade je postal dosedanji zunanji minister Moro, ki se še vedno pogaja z ostalimi strankami bivše koalicije za skupen program, čeprav je jasno, da nova vlada ne bo več sestavljena iz štirih strank, pač pa iz samih demokristjanov, ki jih bodo le od zunaj podpirale nekdanje zaveznice. Moro je predvsem sprejemljiv za socialiste, manj za socialne demokrate, zato pa je tudi končni uspeh še negotov in lahko nepričakovan.

Politični položaj se je še poslabšal ob raznih odkritjih zarot ter njihov pobudnikov, ki so bili zelo visoko situirani. Pred kratkim so v tem okviru aretirali generala Micelija, nekdanjega šefa varnostne službe SID, ki so ga obtožili nameravane konspiracije proti državi. Zaupanje državljanov je gotovo še bolj padlo še posebej ob dejstvu, da so prav tisti, ki bi morali čuvati republikansko vladavino, kovali zaroto proti njej! — Marsikaj je še nerazčiščenega in bolnega. Upati je le, da bodo državni organi znali zajeziti vse prevratniške poskuse in tako očuvati zaenkrat še svobodno demokracijo nesvobodnih skušnjav.

A. B.

PRVO FORDOVO POTOVANJE V INOZEMSTVO

Severnoameriški predsednik Ford se je minulo nedeljo podal na svoje prvo potovanje v inozemstvo.

Najprej se je ustavlil v Anchorage na ameriški Aljaski, kjer je izjavil, da so „vedno pripravljene ameriške vojne sile na Aljaski prva obrambna fronta proti sovjetskemu zračnemu napadu“ in dodal: „Dasi moja vlada odločno stremi za mirom, se vendar zaveda, da je najboljšje zagotovilo miru vzdrževanje prvovrednih oboroženih sil, pripravljenih na obrambo.“ Z drugimi besedami je Ford ponovil stari rimski rek: Če hočeš mir, pripravljaj vojno, v opozorilo tako sovjetom in Kitajcem.

Iz Anchorage je Ford odletel v Tokio, kamor je prispel kot prvi ameriški predsednik, ki je stopil na japonska tla. Obisk v Tokio je imel v načrtu že Nixon. Z japonskim predsednikom Tanako se je Ford razgovarjal o problemih japonsko-ameriške trgovine ter o energetskem problemu, ki je zlasti za Japonsko življenjsko važen. Japonska je ena izmed redkih industrijskih držav, ki je povsem odvisna od uvoza petroleja.

Marksistične japonske organizacije, ki pa štejejo le po nekaj tisoč pristašev, so uprizorile proti Fordu demonstracije, s protesti proti ameriškim vojnim ladjam v japonskih pristaniščih, ker so opremljene z atomskimi orožjem.

Iz Tokija je imel Ford načrt odpotovati v Južno Korejo, od tam pa na vrhunski sestanek s sovjetskim diktatorjem Brežnjevom v Vladivostok, sovjetsko pristanišče, ki je komaj dobrih 50 kilometrov oddaljeno od sovjetsko-kitajske meje.

V Pekingu Fordov sestanek z Brežnjevom prav v Vladivostoku gledajo z nezadovoljstvom in to nameravajo po-

vedati ameriškemu zun. ministru Kissingerju, ko bo ta priletel v Vladivostok v Pekingu na svoj šesti sestanek s komunističnimi Kitajci.

Sovjeti so prav zaradi potrdila svoje nadmoči nad Kitajci izbrali Vladivostok za vrhunski sestanek Brežnjeva s Fordom, ki naj tako s svojo prisotnostjo potrdi ameriško priznanje sovjetske pravice nad tem daljnovzhodnim pristaniščem.

Kitajcem ta sovjetska poteza ne gre v račun, ker se po Vladivostoku zlasti zadnja leta močno ozirajo in so nedavno začeli trditi, da je kitajska vlada leta 1860 „odstopila Vladivostok Rusom pod hudim pritiskom“, česar, da sedanja Maocetungova vlada ne priznava za dokončno dejstvo.

V zvezi z vrhunskim sestankom Brežnjeva in Forda v Vladivostoku je nedavno kitajski podpredsednik Teng Hsia-Ping imenoval ZDA in ZSSR „največji državi sužnjem na svetu“. Obe bosta vzrok za novo svetovno vojno.“

ARGENTINA

Repatriacija trupla pokojne druge Peronove žene, gospe Eve Perón, umrle pred 22 leti, in ki je nad 19 let počivalo zunaj Argentine, je gotovo važen dogodek za peronistične množice, pa tudi važen za celoten ustaven proces, zaradi političnih okoliščin, ki ga obdajajo. Nedvomno je imela pokojna Evita ogromen pomen v razvoju polpretekla argentinske zgodovine. V tem je bil odločilen zlasti njen vpliv na delavske množice, v čemer je presegala samega Perona. Njena smrt je po mnenju zgodovinarjev tudi odločno vplivala na poznejša dogajanja in na končno strmoglavljenje peronističnega režima.

Spominski utrinek z obiska dr. Kreka pod Andi

Za peto obletnico smrti dr. M. Kreka je uredništvu Svobodne Slovenije poslal g. Jure Bajuk, zdravnik v Mendozini, zanimiv osebni spomin na pokojni obisk v Argentini. Takole nam piše:

Bil sem takrat na enoletni praksi v Santiagu v Čile in nadaljeval s svojo specializacijo. Pa so me z doma obvestili o obisku dr. Kreka v Mendozini.

Izrabil sem kratke počitnice in pohitel domov, da sem mogel biti navzoč ob pomembnem obisku.

Dr. Krek je bil med svojim mendoškim obiskom gost v naši družini. Mnogo smo govorili o Čilu. Vse ga je zelo zanimalo, zlasti politika — takrat je bila na vladi krščanska demokracija, dr. Frei in pa seveda posebej še življenje tamošnjih Slovencev. V Santiagu že več let živi v skupini slovenskih sester pokojnikova sestra č. s. Lidija, ki je sedaj, po smrti s. Vincencije Kapla njihova prednica.

Dr. Kreku ni bilo mogoče, da bi se bil ob potovanju v Argentino ustavlil v Santiagu. Domenili pa smo se, da bom pripravil vse potrebno, da se bosta vendarle srečala s sestro Lidijo na čilskem letališču ob njegovem vračanju v Združene države.

Ko sem se vrnil v Santiago, s. Lidija kar ni mogla verjeti, da bi se takšno srečanje res moglo uresničiti.

Za dan poleta dr. Kreka iz Argentine preko Čila sem dobil pri kolegu

na posodo avto in odhitel po slovenske sestre.

Večerilo se je že, ko sem na letališču v nestrpnem pričakovanju zaslišal po zvočniku: „Braniff Internacional anuncia la llegada de su vuelo... procedente de Buenos Aires.“

Nervozno smo skozi šipe v čakalnici opazovali letalo, ki je pristalo in zmanjševalo brzino.

Med prvimi potniki, ki so prihajali iz letala, smo zagledali dr. Kreka, ki se je v naglih korakih podvzval proti nam.

Sledil je seveda topel, prisrčen pozdrav. Sestre so mu podarile slovenski „pušeljc“. Nato nam je pa s. prednica Vincencija namignila, dr. Kreku in s. Lidiji pa razložila: „Mi smo že opravili! Zdaj pa kar vidva še izrabita dragocene minute in se pomenita!“

Dobre pol ure smo ju mogli še opazovati, kako sta prisrčno kramljala. Tedaj so pa srečne trenutke prekinitvi zvočniki in klicali na odhod...

„Do zadnjega sem dvomil, da se mi bo res posrečilo to srečanje! Res ne vem, kako naj se vam zahvalim za veliko veselje, ki ste mi ga pripravili!“ mi je iskreno stiskal roko v slovo...

Motorji so zabrnili. Letalo se je premaknilo in se v nekaj trenutkih zgubilo v temno noč...

Nismo mogli govoriti med povratkom. Vsem nam je zastajala beseda v grlu... Zase sem prepričan, da nam je srce polnila slutnja, če ni bilo morda to srečanje — zadnje na tej zemlji...

PROSLAVE V MENDOZI

Proslava narodnega praznika in spominska proslava ob petletnici smrti dr. Mihe Kreka

Krajevne in časovne okoliščine so nam narekivale, da smo datum nekoliko zategnili in tako v proslavo slovenskega narodnega praznika in dneva slovenske zastave vključili tudi spomin na dr. Miha Kreka ob peti obletnici njegove smrti. Za to priložnost smo povabili v Mendoza Rudolfa Smersuja, da spregovori na proslavi.

Rudolf Smersu je prispel v Mendoza v soboto 9. novembra zjutraj. Po prijateljskih obiskih med dnevom je zvečer prišel v naš Dom, kamor je družstvo povabilo zlasti mladino na prijateljski razgovor. Temu vabilu se je odzvalo prav lepo število naših fantov in deklek in tudi nekaj starejših oseb. Med zanimivimi točkami razgovora so bila vprašanja kot: dvojezičnost, plurikulturalnost, politično delo, odnos do domovine, odnos do tukajšnje države, obisk domovine in drugo. Razgovor je bil zelo živahen in so bili navzoči hvaležni gostu za pojasnila na neštivilna vprašanja. V nedeljo, 10. novembra, je g. Smersu v spremstvu ožjih prijateljev obiskal mesto Mendoza in njeno okolico, posebej pa se je želel ustaviti na mendoški pokopališču in počastiti spomin ravnatelja Marka Bajuka in njegove soproge. Obiskal je njun grob.

SLOVESNA SV. MAŠA

V nedeljo popoldne ob pol sedmih pa se je zbrala vsa naša slovenska skupina v kapeli pri sestrah mercedar-kah k slovesni peti maši.

Ob obilni navzočnosti rojakov se je naš dušni pastir č. g. Jože Horn v spremstvu narodnih noš z zastavo blizal oltarni mizi ob slovesnem petju zbora, ki je mogočno prepeval gospodstvo hvalnico: „Čast in prošnja Bogu Vsemogočnemu, da bi dal nam in naši deželi kneza in gospoda po naši volji.“

Izredno pomembna je bila priložnostna pridiga č. g. Horna, ki je razvijal naslednje misli:

Današnje nedeljo smo namenili spominu in misli na naš slovenski narodni praznik, ki je praznik slovenskega življenja, slovenske krvi in čutenja, praznik slovenske zastave, pa tudi spominu naših narodnih voditeljev, ki so svoja življenja darovali, da bi narod imel lepše življenje. V tem mesecu sta obletnici smrti dr. Mihe Kreka in dr. Gregorija Rožmana.

In ne pozabimo vseh tistih, ki se še trudijo in delajo, se žrtvujejo in trpijo, da moremo mi še slovensko čutiti in krščansko bogatiti ljudi, med katerimi živimo.

Vse narodovo življenje, njegovo blagostanje, zgodovina in njegovi voditelji, vse mora biti torej povezano z Bogom in v njem mora vse iskati smisel svojega obstoja.

Začetna veličina našega narodnega

praznika, slovenskega čutenja in življenja je ravno v tem, da ima svoj začetek v Bogu.

Bog je človeka ustvaril po svoji podobi — pravi sveto pismo.

To je prvo, kar sveto pismo velikega pove o človeku. In trdimo še več: Bog je tudi slovenskega človeka ustvaril po svoji podobi, to pomeni, da nismo samo kot ljudje božja podoba, marveč da smo Bogu podobni tudi po dušni podobi. Naše slovenstvo je torej božja podoba, tudi po našem slovenstvu smo Bogu podobni in zato smo kot Slovenci v Bogu in zaradi Boga veliki in pomembni ljudje.

Prepričajmo se danes, da je ne samo razum in volja in naša duhovnost tisto, kar nas dela Bogu podobne, marveč, da smo Bogu podobni tudi po tem in zato, ker smo Slovenci in da nas naše slovenstvo z Bogom povezuje.

Tudi slovenstvo in narodnost je božja zamisel in božji dar. zato nas morata tudi slovenstvo in narodnost k Bogu voditi.

„Bog je videl vse, kar je naredil in je bilo prav dobro.“

Iz doslej povedanega jasno sledi, da je sveto vse kar je Bogu podobno in kar to podobnost ohranja in povečuje. Je sveto, ker je Bog svet in je sveto vse, kar je On napravil. Vse, kar je Bogu podobno, je sveto. Vse opravljeno delo za narodove in kulturne dobrine, je sveto. Delavci in narodni voditelji, ki po božji volji delajo za dobrobit naroda, so v nekem pravem smislu božji poslanci in opravljajo sveto delo, kakor tisti, ki jih je Bog pošiljal izvoljene mu ljudstvu in to ne samo za versko vodstvo, tudi za naravno in narodno.

Zato je potrebna molitev tudi zanje in zato je neločljivo povezano naše božje otroštvo, naša podobnost z Bogom, naše krščansko mišljenje in življenje z našim slovenskim poreklom, s slovenskim prepričanjem in čutenjem, z našo slovensko zgodovino, z našo slovensko zastavo in z našimi slovenskimi voditelji.

V vse to slovensko bogastvo je Bog posegel naravnost s svojo voljo, svojo vsemogočnostjo previdnostjo in dobrotjo. Zato nam mora vse, kar je slovensko lenega, dobrega, pozitivnega, jezika, kultura, pesem, organizacije, šola, vzgoja, zgodovina, voditelji in vse ostalo, pomeniti stalno navzočnost samega Boga med nami.

Bog si je tako in to pot izbral, da se nam je dal in razodel in si je zamislil, da bo ta pot tista, po kateri naj mi pridemo do Njega.

Zato nam je slovenstvo sveto, zato cenimo vse, kar je slovensko dobrega, zato smo radi Slovenci, zato spoštujemo naše slovenske voditelje od staršev preko vseh ostalih pa do narodnih voditeljev in prosimo zanje, ker so to za nas dobrine no božji volji in zamisli in če sami hočemo in dopustimo, te dobrine v nas večajo in lepšajo božjo podobo.

In zato teh dobrin zavrgli ne bomo in ne bomo dopustili, da bi kdo jemal čast in spoštovanje vsemu, kar je v zvezi z našim zdravim narodnim življenjem, ker nočemo v nas zmanjšati le-

pote božje podobe, po kateri smo resnično to, kar je Bogu najbolj všeč.

Naj nam pri tem dobri Bog po Mariji pomaga.

Med sv. opravilom je pevski zbor prepeval slovensko mašo G. Zafošnika iz Maribora. V občutju slavnostnega razpoloženja je pač moralo vzdrgetati vsako srce, ko je med sv. obhajilom mogočno donelo: „Pojte, hribje in doline...“

SPOMINSKA PROSLAVA V DOMU

Po sv. opravilu smo vsi pohiteli v naš Dom, ki je prav blizu „naše“ kapele. Ob vhodu so dekleta v narodni noši pripenjala vsem gostom na prsi slovenske trakove.

Spominska prireditev se je začela s petjem pevskega zbora pod vodstvom prof. Božidarja Bajuka. Oder sta za to priložnost okusno in pomenljivo pripravila arh. B. Bajuk in g. R. Hirschegger.

Zbor je zapel za uvod Premrlovo „Slovenec sem“ in Viternikovo „Slovenska domovina“. Sledila je recitacija odlomka iz Cankarjeve črtice „Nedelja“, ki jo je izredno občuteno in dramatično doživeto podal g. Joško Šmon. V imenu mladine v Mendози je nato gđ. Anica Grintal ganljivo občuteno recitala Pregljevo:

„Molite za nas, mi gremo v življenje in težko, težko živeti je...“

Obe recitaciji sta vse občestvo v dvorani tako prevzeli, da je vse zastalo, niti ploskneti ni nihče mogel v priznanje; skrivnostna tišina je vladala v dvorani.

Zbor je zapel nato še Ocvirkovo „Bog in Slovenija“, ki je nastalo razpoloženje še vse bolj poglobila.

Priložnostno okrajšavo Gregorčičeve „Umra je mož“ je v interpretaciji g. Janeza Grintala vsem priklicalo v spomin podobo dr. Mihe Kreka, ki je pred sedmimi leti kot najiskrenjši prijatelj in vodnik v zdomstvu veselo preživel nekaj dni med nami.

Prvi del sporeda je zaključil zbor s Premrlovo Himno svobodnih Slovencev.

GOVOR R. SMERSUJA

Nato je predsednik Društva Slovencev g. Stane Grebenc s toplimi besedami pozdravil g. Smersuja, ki je navdušeno pozdravljen stopil na oder.

Govornik je v svojih uvodnih besedah orisal razmere na Slovenskem v dobi pred 29. oktobrom 1918. Le s po-

znanjem teh razmer je mogoče razumeti pogumno dejanje, ki ga predstavlja majniška deklaracija iz meseca majnika 1917 in nje uresničenje dne 29. oktobra 1918. Orisal je silne krivice, ki so jih morali pretrpeti zavedni Slovenci v bivši avstro-ogrski monarhiji. Nemški cilj je bil priti na Jadransko morje, in ker smo jim bili Slovenci na poti, so nas potujčevali s svojimi nemškimi šolami (Schulvereine), so nas gospodarsko uničevali, so sistematično kupovali slovenska posestva, niso nam hoteli dati niti ene državne slovenske srednje šole in še manj seveda univerze. V teku 800 let nemške nadoblasti se je slovensko ozemlje skrčilo od 75.000 km² na 25.000 km².

Nato je govornik povedal svoje osebne spomine na 29. oktober 1918, ki ga je kot dijak doživel v Ljubljani, kjer se je udeležil enega največjih slovenskih zborovanj v slovenski zgodovini na Kongresnem trgu, kjer je dal duška svojemu veselju veliki škof dr. A. B. Jeglič.

Govornik se je pomudil nato pri drugi nevarnosti, ki je grozila, da uniči slovenski narod: vdor nacistov, fašistov in Madžarov na slovensko ozemlje in njihovo sistematično uničevanje slovenskega življa v drugi svetovni vojni. V tem smrtnem boju pa so komunisti začeli svojo revolucijo. In kakor se je v najbolj tragičnih in nevarnih razmerah med drugo svetovno vojno in komunistično revolucijo rodila nova slovenska izjava, ki jo je podpisalo nad 300 najvidnejših predstavnikov slovenskega naroda s škofom dr. Gregorijem Rožmanom na čelu. S to izjavo je bil ustanovljen Narodni odbor za Slovenijo in ponovno postavljena zahteva po svobodi in samostojnosti slovenskega naroda. Ta izjava je bila podpisana 29. oktobra 1944 in praznujemo torej te dni tridesetletnico te izjave in ustanovitve Narodnega odbora.

R. MIHA KREK

Drugi del svojega govora je g. Smersu posvetil peti obletnici smrti dr. Mihe Kreka. Pokazal je na njegovo veliko delo, ki ga je opravil še pred drugo svetovno vojno, zlasti pa še med njo in po njenem zaključku. Omenil je, da je božja previdnost postavila Kreka na čelo slovenskega naroda, ko se je nahajal ta v najtežjih okoliščinah. Povedal je, kako je dr. Krek dan za dnevom pojasnjeval zapadnim državljanom in po-

litikom slovenski položaj, risal strahote okupacije in komunistične revolucije, utemeljeval naš odpor in zlasti našo bomoobrambo zoper komunistične zločince in se trudil — kar je sedaj razvidno tudi iz pisem, ki so se našla v njegovi zapuščini —, da bi zapadni državniki razumeli boj naših vaških straharjev in domobrancev in da bi prepričali izvedbo jaltških sklepov. Zaradi strahne zaslepljenosti zapadnih politikov to delo ni imelo uspeha in sedaj prav isti državniki oz. njihovi nasledniki bridko občutijo posledice usodnih napak med drugo svetovno vojno.

Govornik je nato orisal delo dr. Mihe Kreka pri reševanju našega bežunskega vprašanja in zastopanja slovenskega naroda na raznih mednarodnih forumih vse do smrti.

DAN SLOVENSKE ZASTAVE

Z narodnim praznikom 29. oktobrom je združen tudi praznik slovenske zastave. Prav dr. Krek je bil tisti, ki je leta 1967 kot predsednik Narodnega odbora na predlog organizacije slovenskih protikomunističnih borcev in po zaslujanju članov NO proglasil 29. oktober kot dan slovenske zastave.

Ob tej priložnosti je govornik pomnil dr. Krekovo misel, ki jo je izrazil leta 1968 na obisku v Mendози, ko je mendoški mladini izročil slovensko zastavo. Tedaj je v tistem svojem čudovitem govoru med drugim dejal tole:

„Tem lepše bo vihrala slovenska zastava med nami, čim trdnjša bo naša četa v samodisciplini in demokratični slogi. V vztrajnosti se otepaemo boleznim emigracije, ki so razprtiže in razdvajanja.“

Končal je govornik z ugotovitvijo, da stojimo pred dvema velikima nalogama. Prva je, da delamo v veliki edinstvi za osvoboditev slovenske domovine — vsak po svojih zmoglostih, toda po vseh svojih močeh. Druga pa je, da ohranjamo svojo narodnost, svojo slovensko zavest in jo posredujemo svojim potomcem. Skupno in složno delo bo rodilo nov 29. oktober, ko bomo rešeni komunistične tiranije in bo po slovenski zemlji znova zaplapolala čista slovenska zastava.

S krepkim ploskanjem se je mendoška slovenska družina zahvalila g. Smersuju za njegove besede.

Po govoru je prof. B. Bajuk povabil vse navzoče, da zapojejo slovensko narodno himno. Iz polnega grla in navdušenega srca so navzoči zapeli Naprej zastave Slove.

Po prireditvi se je razvila še prijetna, domačnostna družina ob pogrnjenih mizah.

Bo.

PRIJATELJU V SPOMIN

(Nad. s 3. str.)

ni imel nikdar za slovenščino dr. Breznika.

Vojna je naš razred — bilo nas je nad štirideset — razgnala. Ker je bil Krek rojen leto pred menoj, je bil poklican pod orožje kmalu potem, ko je 1915. leta Italija stopila v vojno proti Avstriji, jaz sem šel med „krompirjevce“ šele spomladi leta 1916.

Šele po vojni sva se dobila. V lemenatu, kamor je večkrat prišel. Trop njegovih sošolcev se je odločilo za to pot. Krek je okleval: ali bi, ali ne bi. Vem, da je veliko premišljeval, preden se je odločil za drugo pot. Morda je bila ta odločitev zanj in za naš narod ukrep Previdnosti. Če bi bil oblekel duhovniško suknjo, bi verjetno mnogo dobrega storil za župnijo, ki bi jo upravljali ali v nalogi, ki bi mu jo škof naložil, po vsej verjetnosti bi pa narod ne imel človeka, ki je vso svojo zrelo dobo nesebično daroval narodu v času, ko bi ta ne imel nikogar, ki bi se mogel zavzeti zanj, mu biti svetovalec, tolažnik, branitelj in pomočnik v najtežjih dneh naše narodne zgodovine.

Leta najinega javnega mišljenja so tekla vzporedno tako, da sva lahko neprestano izmenjavala misli in dajala v težkih dneh korajžo eden drugemu: zdaj na prosvetnih zborovanjih po deželi, zdaj v tajništvu stranke ali v uradništvu Slovenca, zdaj pri sejah centralnih organizacij.

Dr. Kreka so povabili povesod. On ni znal reči: ne! Večkrat me je vprašal za mnenje, kako naj on trd Gorjenec, govori Dolenjem, štajercem, da ga bodo poslušali in razumeli. Bil je izvrsten govornik. Videlo se je, da ne govori tja v en dan, ampak temeljito pripravljen. Spominjam se, kako

sva za časa šestojanuarske diktature „otvarjala“ nov prosvetni dom v večji gorski župniji. Domači duhovni gospod, dobra duša, navdušen za vse dobro, je imel zelo nerodno roko, kadar je hotel razgibati mlade ljudi. Misil je, da so dvajsetletni fantini še vedno njegovi šolarji in je tako z njimi ravnal. Gospod je napovedal, da bosta za otvoritev doma prišla iz Ljubljane dva govornika, ki bosta že vsakomur povedala kar mu gre. Mladi svet je skrajša mislil otvoritev doma bojkotirati, potem so se pa le odločili: Gremo, če pa nas bodo zmerjali, bomo vstali in odšli iz dvorane. Ker sem razmere dobro poznal in vedel za prisilno trmo in trdoglavost enih in drugih, sva glavne motive govora tam za farovškim skednjem skupaj pripravljala. Jaz sem pripravljati malto in opeko, on je pa gradil. Da bi ga slišali! Jaz sem ga velikokrat, pa se mi zdi, da ni nikdar govoril tako, kot tedaj, ko je šlo za to, da ohrani enotnost in prijateljstvo v tej slovenski skupnosti. Zlepa se naš kmečki človek ni ob govoru toliko navdušil ali raznežil, da bi to na zunaj pokazal. Takrat je pa cela dvorana vstala in se zgrnila okrog odra. Trde kmečke roke, ki so bile vajene vihteti plenkačo in tiščati k tlom pluzne ročice, so hotele s krepkim stiskom rok pokazati svoje odobravanje in hvaležnost.

Kako je nastopal na politični pozornici, smo ga marsikdaj morda mi sami imeli priliko slišati. Bil je vedno izredno fin v svojih izjavanjih. Vem, da je politična debata kot nalašč ustvarjena, da se z nasprotnika ponorčujemo, da mu njegove poraze privoščimo, da grozimo in psujemo. Dr. Krek je bil v svojih izjavanjih trd in neizprosni, a vedno dostojen. Psovka, tudi politična, ni prišla iz njegovih ust. V politiki ni imel prijetnih dni. Tista

štiri in pol leta njegovega ministruvanja so bila težka. Vemo, da je našo politiko vodil dr. Korošec, a izbral je dr. Kreka kot nujno potrebne pomočnika, kot svojo desno roko, a je hotel, da je ta roka zanesljiva, da je pripravljena iti tudi po kostanj v žerjavico. Vemo tudi, da je bil Korošec skopih besed, kadar je hvalil, neverjetno gostobeseden, kadar je hotel koga okregati, pa spet tih kot noč, kadar je bil slabe volje. Dr. Krek je znal skrbeti za to, da bi svojemu šefu prihranil čim več neprijetnih trenutkov in dr. Korošec, to vem iz njegovih ust, je bil Bogu hvaležen, da je imel blizu sebe nekoga, na katerega se je lahko zanesel.

V politiki je bil dr. Krek goreč brez oddiha. To sem ponovno videl, ko mi je bilo dano preživeti leto 1946 v njegovi bližini. Preselil sem se v Rim, ker mi je bilo mogoče s pomočjo mojih sorodnikov in prijateljev skromno živeti na svoje stroške izven taborišča. Nekaj let pozneje sem iz časopisov izvedel da sem bil tajnik Socialnega odbora. Nihče me ni na to mesto imenoval in nikdar nisem imel tega dela. Pač pa sem se dr. Kreku ponudil, da mu bom pri selitvi beguncev po svetu pomagal, kolikor bo v moji moči. To sem po svojih skromnih močeh delal, dokler nisem kot poskusna pošiljka prvi preplaval ocean. V Rimu sem videl dr. Kreka v vsej njegovi veličini. Videl njegovo žalost nad tragedijo naše domovine, videl naš brezupni položaj, videl, kako se nas je cel svet branil kot okuženec, videl, kako Angleži in njihovi zavezniki silijo naše ljudi domov. Interveniral je na vse strani, silil spomenice oblastem in svojim prijateljem, dajal vsevolila taboriščnim ljudem in poleg vsega trpel mnogo krivičnih obsoj — na eni strani od rdečih doma, na drugi strani pa od bolečnih ljudi tu zunaj, ki so hoteli dr. Kreku napr-

titi odgovornost za vse, kar se je med vojno in po nji v naši domovini dogajalo. Veliko je trpel zaradi takih krivic. Morda je v takih grenkih trenutkih bila edina njegova tolažba zavest, da je storil vse, kar je, po človeško mišljeno, bilo mogoče in pa da ima ob sebi svojo ženo, ki ga je spremljala v vseh trenutkih življenja, tudi takrat, ko je bila ona sama potrebna bolj kot kdorkoli izmed nas, pomoči in razumevanja. Kadar govorimo o dr. Kreku, že kar iz navade pozabljamo na njegovo soprogo. In vendar ima ona za urejevanje šteštih problemov našega begunstva in selitve v tuji svet take zasluge, da jih ne smemo nikdar pozabiti. S svojo inteligenco, s svojo osvojenostjo prave patricije, s svojim znanjem jezikov, s pisarniško usposobljenostjo in organizacijskim talentom, je vodila pisarno svojega soproga ves čas, tudi potem, ko je po prihodu v Ameriko moral k nalogam, ki mu jih je nalagalo mesto predsednika NO, prevzeti še skrb za svoje vsakdanje življenje.

Ko je prišel na obisk v Argentino, se je počutil kakor doma. Obiskal je vsa središča našega narodnega življenja, spoznal naše borbe, skrbi in uspehe, pogovoril se je s svojimi prijatelji in znanci. Vabil ni nikogar, sprejel pa je vsakogar, ki je hotel govoriti z njim.

Po končani slovesnosti v osrednji Slovenski hiši sem ga povabil, naj pride prenočevati k meni, pod pogojem, da ne bova politizirala in ne načenjala težkih vprašanj, ampak se bova vtopila v spomine najinih minulih let, ki sva jih preživela večinoma blizu drug ob drugem, čeprav vsak v različni ravnini. Moj avto je imel številko 92 in potnika za 26 sedečih in nič koliko stoječih potnikov. K sreči je dobil sedež. Ustrelil se in zaspati — je bila stvar tre-

nutka. V moji samotni menišiji sem mu postregel z lipovim čajem. Kave ni maral, cigarete tudi ne, sto drugih reči mu je njegova dieta prepovedovala. Malo zvečer, še več pa naslednje jutro, ko sva se sprehajala po čarobnih parkih in ob rezidencah bogatih domačinov in tučev, sva preletela leta življenja: šolanje, vojaška leta, začetke javnega življenja, njegov vstop na politično pozornico in vse to, kar je bila treba prestat nam doma in njim v eksilu. Svoje razmišljanje je zaključil. Dosti smo doživeli in težko se bo našel rod, ki bo v bodočnosti preživljal vse, kar smo morali mi. Meni pravi moja vest, da sem storil svojo dolžnost vedno v najboljši meri, ki je bila mogoča. Kako hudo je bilo nešteto krat, ko so nam dali na vsak korak čutiti, da smo tako neznamni da ne kaže, da bi oni zaradi nas kakorkoli spreminjali svoje načrte. Samo Bog ve, koliko smo se trudili, da bi mogotcem dopovedali, kdo smo in kaj hočemo, in docela neuspešen je bil naš trud, da bi zahodu razložili vzroke naše borbe proti rdečemu nasilju.

Videlo se je, da ni pri trdnem zdravju. Tožil je o glavobolu, trdnosti, pešanju spomina itd. Stara leta! Tako se pojavijo, kdor jih dočaka!

Novica o njegovi prezgodnji smrti me ni presenetila. Dodelal je in odšel nepričakovano, kot je navada onih, ki ne poznajo počitka. Zapustil nas je sredi trdega dela za nas vse.

Ko sem ga za opoldne zopet dal javnosti v uporabo, mi je ob slovesu dejal: Hvala za kramljanje in počitek v tvoji hiši. Lepo pa ni, da me zjutraj nisi prebudil, da bi šel k maši in obhajilu. Bil je kristjan zares! Kaj ga bom budil, reveža, ko sem pa videl zjutraj, kako je mirno počival. Zdaj pa mirno počiva zares. Bog mu daj plačilo in večni mir!

J. K.

Bodimo hvaležni Bogu, da nam je dal Kreka

GOVOR PREDSEDNIKA NO MILOŠA STARETA NA KREKOVI

SPOMINSKI SVEČANOSTI

Po naslovu mojega govora pričakujete, da naj bi Vam podal podoba dr. Kreka in prikazal njegovo osebnost. Povem takoj, da tega ne morem. Prvič je ta naloga tako velika in težka spričo izredne Krekove osebnosti in njegove po vsestranskem delu tako bogate življenske poti, da to ni mogoče. Bogate življenske poti v neprestanem delu in žrtvovanju, posejane s trnjem, krivicami in bolečinami. Bo pa prišel čas, ko bo lik tega moža stopil v slovensko zgodovino tako velik, resnično velik kakor jih je malo v naši zgodovini.

Drugi razlog pa je ta, da težko govorim o njem ob 5-letnici smrti, ker se še ne morem živjeti v to, da ga ni več. Preveč je bilo najinega skupnega dela in prijateljstva od tedaj, ko mi je kot sodnega pripravnika srečal v Ljubljani pred sodiščem in vprašal: Kaj delaš? — Na sodišču prakticiram brezplačno — Boš ostal na sodišču? — Ne, na advokaturu mislim. — Pridem! — V par dneh sem bil koncipient v njegovi pisarni. To je začetak, ki sega skoro 40 let nazaj. Vezi med nama ni pretrgala ne vojna, ne razdalja, ne emigracija.

Ko razmišljam o naših velikih možeh, vedno bolj spoznavam, da Bog po svoji modrosti določa narodom vodnike tiste in take kot zahteva čas. Pomislite dobo dr. Korošca — genija političnega vodstva in državnika svetovnega formata. Slovencem ga je Bog dal prav v tisti dobi, ko je mogel samo on stati na poveljniškem stolpu ladje ob ustanavljanju Jugoslavije, ki je imel jasno in pravilno zamisel kakšna naj bi bila ta nova država, da bi bila v srečo vsem njenim narodom. Prepričan je bil, da more biti v jugoslovanski državi kot si jo je on zamišljal, slovenski narod varen in svoboden. Za tako Jugoslavijo se je boril do smrti.

Sledil mu je za kratko dobo par mesecev dr. Kulovec, ki je nosil težo reorganizacije Slovenske ljudske stranke po prvi svetovni vojni. Ko sem ga spremljal na njegovi poti kot predsednika SLS v Beograd, da stopi na mesto dr. Korošca je bil vso pot dobre volje. Ko pa sva stopila v Beogradu s kolodvora v avto, mu je pritekla solza iz oči. „Tega nisem želel“ je dejal. V tistem trenutku se je zavedel vse teže odgovornosti, ki je padla nanj: svetovni položaj, vojna vihra, zapletenost beograjskega političnega življenja, nevarnosti, ki so grozile slovenskemu narodu. Pa se je vrgel na delo in po nesrečnem puču 27. marca je zastavil vse svoje moči in delal noč in dan, da bi odvrnil nesrečo nacističnega napada na Jugoslavijo. Zavedal se je kaj pomeni to za slovenski narod. Pri prvem valu napada nemških letal, ga je ubila bomba.

Za dr. Kulovcem nastopi doba dr. Kreka. Poskusil bom njegovo življensko pot pokazati takole: še predno je leta 1930 postal samostojen odvetnik je opravil z vso temeljitostjo osnovno šolo za politično in javno delo sloh. Še kot študent se je udeleževal v novinarstvu, bil samostojen urednik delavskega lista Pravica, sodeloval je pri Slovencu in Domoljubu, bil pomočnik dr. Kulovca v tajništvu stranke, predsednik Okrožnega urada za zavarovanje delavcev, občinski svetnik v Ljubljani, govornik in predavatelj. Še in še bi lahko našteval.

Ko so spoznavali njegove zmožnosti so mu nalagali vedno bolj odgovorna mesta in lahko rečem, da je s tem začela njegova srednja šola za politično delo. Dobil je visoke položaje v stranki, njegova beseda je imela vedno večjo veljavo. Ko je bil dr. Korošec v internaciji je mladega Kreka postavil za svojega namestnika. Teža politične odgovornosti je padla nanj. Postal je tudi predsednik Katoliške Akcije. S svojim temeljitim delom, vztrajnostjo in požrtvovalnostjo je vedno bolj izstopal v vrstah javnih in političnih delavcev.

Ko je tako odlično končal osnovno in srednjo šolo javnega in političnega delavca ga je nedosegljivi mojster slovenske politike dr. Korošec poklical na politično univerzo. Star šele 38 let se je dr. Krek pojavil v Beogradu kot minister. Najprej so bili v Beogradu mnenja, da je na prvi pogled tako skromen mož, le nekaj tajnik Korošca. V začetku je bilo res tako. Toda osebnost Krekova je rastla ob Korošču, teza njegovega imena je pridobivala in Krek je v beograjskem političnem vrvežu, kjer so še sledovi Bizanca in kamor so segale poli-

tične intrige iz vseh mogočih delov sveta, postal sam po sebi ugledna in povsod upoštevana osebnost.

Šel je v svet po okupaciji Jugoslavije kot zrel politik in državnik. Ko je prišel v London je postal podpredsednik kraljeve vlade v begunstvu. Kmalu pa je spoznal, da Angleži zelo malo vedo o Slovencih ko je začel vprašanje slovenskih meja napram Avstriji in Italiji. Začel je izdajati brošure, zbral vse dosegljive zemljevide Slovenije od naseljevanja Slovencev do mirovniških pogajanj po prvi svetovni vojni. Predaval je o Slovencih na mnogih uglednih univerzah v Angliji in so njegovim predavanjem prisostvovali vodilni angleški strokovnjaki o vojaških, političnih in gospodarskih zadevah za poveljno ureditev Evrope. Dr. Krek je prejel za svoja predavanja priznanja in zahvale od vodstev univerz in mnogih odličnih osebnosti. Po izjavah njegovih takratnih kolegov — Srbov in Hrvatov — je dr. Krek pridobil v Londonu največji ugled pri Angležih.

Zgodovinsko dejstvo je, da je z vsem svojim vplivom in spretnostjo pomirjal nesoglasja v jugoslovanski vladi in mnogokrat preprečil, da Slovenci in ostali narodi Jugoslavije nismo ostali brez zastopstva v zapadnem svetu. Njegov ugled je rasel pri diplomatih in predstavnikih velesil.

Prišla je doba ko so zapadni zavezniki sprejeli Tita in zavrgli Mihajlovića. Trdim danes ob 5. letnici njegove smrti, da je bil pri Slovencih poleg Gabrovske edini pa tudi med predstavniki ostalih narodov edini, ki ni nikdar niti za trenutek odstopil od načela: partizanstvo je največja nesreča in komunizem največji zlo za slovenski narod. To je bilo izhodišče vsega njegovega dela in to je povedal najvišjim državnikom velesil, to stališče je sporočil kardinalom in Vatikanu in ga utemeljeval v neštetihih pismih in predstavkah.

Ko je po Šubašič-Titovem sporazumu ostal čisto sam, ko se je upiral pak-tiranju s Titom in ko so ga mnogi zato proglasili za nesposobnega politika, je pozneje razlagal takole, zakaj je vzdržal: „resnično je bilo težko. Toda ko sem bral imena kdo je vaški stražar, kdo je domobranec, in ker sem poznal te fante in može iz prosvetnih društev in političnega dela, ker sem bil prepričan, da so do dna duše zavedni Slovenci sem vedel, da drugače niso mogli delati kot so delali, četudi marsičesa nisem razumel.“

Eden njegovih slovenskih sodelavcev v Londonu, ki je zagovarjal angleško politiko s Šubašičem in Titom, je pozneje spoznal, da se je motil, vendar je februarja 1945 pisal Kreku v Rim, da mu Angleži zamerijo ker ni obsodil domobrancev, prisege in kolaboracije. Dodal je da je to po angleškem mnenju Kreku zelo škodovalo na ugledu in avtoriteti.

Vendar je treba zadržati, da Krek ni obsodil nikogar. Nasprotno, junija 1945 je pisal svojemu prijatelju, ko je poročal o številnih beguncih predvsem iz Slovenije. V pismu je povedal, da je o vsem informiral zavezniške oblasti in nato nadaljuje: „Prosil sem jih, da zaščitijo te begunce in naj jih ne vrnejo proti njihovi volji nazaj v Jugoslavijo. Isto sem sporočil tudi Vatikanu, obrazložil sem tudi, da so domobranci dobri fantje, prozavezniški in protikomunistični borci, in naj jih tretirajo kot civiliste, politične begunce ali prijateljsko vojsko. Mislim, da sem vse storil, da so bili zavezniki pravilno poučeni.“

Bil pa je še v nečem resnični heroj, ki ga ne najdem v slovenski zgodovini. Koliko se je trudil za slovenske begunce. V Rimu je delal 14 do 16 ur na dan, pisal pisma, intervinoval in se izčrpaval do skrajnosti, da bi jih rešil ali jim vsaj lajšal begunsko usodo.

Ko pa je v emigraciji prišlo do nesrečnega spora med emigranti, bivšimi borci in so nekateri metali krivdo na Kreka za slovensko tragedijo, mi je pisal: „Težko je, ko grem k slovenski maši, pa mi po maši mnogi obrnejo hrbet in me tako obtožujejo.“ Krek pa je molčal in trpel. Imel je dokumente in dokaze s katerimi bi lahko že tedaj zavrnil vse očitke, pa je molčal. To je bila ena največjih žrtev in herojsko dejanje. Prepričan sem, da je to duševno trpljenje žrtvoval za velik namen: daroval ga je za srečo in svobodo našega naroda. Tudi tistih, ki so ga napadali ni nikdar sovražil, ampak jim je

DOKUMENT ZA ZGODOVINO

Vaše Veličanstvo!

Rim 14/7/44.

Nova vlada, a posebno poziv predsednika vlade, da se vsi združimo okrog vojske maršala Tita, pomeni za Srbe in Slovence izzivanje, žalitev in nesrečo.

Mnenja sem, da v domovini ne bo imel popolnoma nobenega rezultata, in bilo bi strašno, ako bi od tu iz inozemstva Šubašič začel goniti naše oficirje in vojake v Titove vrste. To bi pomenilo goniti jih na vislice.

Topalović je izjavil Šubašiču, da srbska vojska ne bo poslušala nikogar drugega, kakor Mihajlovića in se ne bo pustila uporabiti za ničesar drugega kot za obrambo srbstva. On ne more dati nobenega dokončnega odgovora, dekler ne bi govoril z Vami.

Slovinci nečijo za nobeno ceno pod Tita. Imamo organiziranih okrog 20.000 ljudi, ki se bodo borili proti partizanom do zadnjega. Tega stanja doma ne more spreminiti nobena politika zunaj.

Vse bolj je jasno da ima vsa Šubašičeva politika svmo en cilj: sporazum Maček-Tito. Medtem pa titovci nadalje ubijajo tudi mačkovce.

Partizani smatrajo Šubašičevo vladu za intendantski oddelek Titove vojske sicer pa so proti sporazumevanju.

Mi bomo tu poskušali prepričati vse in vsakogar, da mi njih ne dela nobenih nepotrebnih demonstracij in manifestacij. Želimo pa, da bi politika Šubašič-Tito ostala pri lepih ali slabih deklaracijah, v kolikor so neizbežne.

Prosim Vaše Veličanstvo, da izvolite sprejeti izraze moje vdanosti, z željo, da bi srečno prebrodili tudi to težko obdobje emigracije.

Vaš dr. Krek

Originalno pismo dr. Kreka kralju Petru, 14. 7. 1944, ko je jasno in odločno povedal svoje stališče glede Šubašič-Titovega sporazuma. Slovenski prevod se glasi:

Rim, 14/7/44

Vaše Veličanstvo!

Nova vlada, a posebno poziv predsednika vlade, da se vsi združimo okrog vojske maršala Tita, pomeni za Srbe in Slovence izzivanje, žalitev in nesrečo.

Mnenja sem, da v domovini ne bo imel popolnoma nobenega rezultata, in bilo bi strašno, ako bi od tu iz inozemstva Šubašič začel goniti naše oficirje in vojake v Titove vrste. To bi pomenilo goniti jih na vislice.

Topalović je izjavil Šubašiču, da srbska vojska ne bo poslušala nikogar drugega, kakor Mihajlovića in se ne bo pustila uporabiti za ničesar drugega kot za obrambo srbstva. On ne more dati nobenega dokončnega odgovora, dekler ne bi govoril z Vami.

Prijatelju v spomin

Na oknu pred mojo pisalno mizo se bohotno razrašča v cvetnem loncu „roženkravtov“ grmič, ki ima svojo zgodovino. Ko je bil dr. Krek med nami, je po prireditvi, ko so mu sloven-

odpuštil in opravičeval krivične napade in očitke s tem, da si ti ljudje veliko trpe-li, da so njihova srca razbolena, ker ga ni bilo med njimi, ki ne bi bil izgubil cnega svojih najdražjih v največji slovenski tragediji. Zato je molčal in trpel.

Mi preživeli se mu moramo zahvaliti za vso njegovo delo, žrtve in ponižanja ter krivice, ki jih je tako vdano prenašal, da storimo vse, da bo lik tega velikega moža šel v slovensko zgodovino tak kot ga zasluži. In slovenski rodovi bodo ponosni, da smo imeli v tistih strahotnih časih na najbolj odgovornem mestu moža takih sposobnosti, tako jasnih pogledov in takega velikana v žrtvi in odpovedi. Bodimo hvaležni nje-mu in Bogu, ki nam ga je dal.

Na oknu pred mojo pisalno mizo se bohotno razrašča v cvetnem loncu „roženkravtov“ grmič, ki ima svojo zgodovino. Ko je bil dr. Krek med nami, je po prireditvi, ko so mu sloven-

Ze sem nekje napisal, da med Slovenci, ki živimo izven svoje domovine, razen njegove soproge, ni nikogar, ki bi rajnega dr. Kreka poznal toliko ča-

sa in verjetno ne tako globoko, kakor jaz. Skupaj sva pred 65 leti začela gultiti takrat še nove šolske klopj na prvi in edini slovenski gimnaziji v št. Vidu, v „Jegličevih zavodih.“ Abecedni red naju je celo večkrat posadil v isto šolsko klop. Tam so prožnost naših možganov preiskovali orjaki profesorskega stanu, ki so znali dati šentviški gimnaziji glas najboljše srednje šole v naši deželi: ravnatelj, svetniški škof Gnidovec, razrednik Rebolj, prof. latinščine dr. Jožef Demšar (isti, ki je pred meseci v Ljubljani praznoval še zdrav svojo 75-letnico mašniškega posvečenja!), matematika in fizika dr. Knific in dr. Ratajč, naravoslovec Pugo-j, jezikoslovec dr. Jere za latinščino in dr. Samsa za grščino, dr. Zore za verouk, nadučitelj Aleksander Jeločnik za telovadbo, prof. Porenta za risanje in lepomis. Ti možje so šolo vzeli zares in so isto zahtevali tudi od študentov. Imela sva smolo, da je bil naš razred morda edini, ki tekem vseh osmih let

(Nad. na 4. str.)

Novice iz Slovenije

TRBOVLJE — Zasavska pevka skupnost je pripravila za petletno obdobje pevsko revijo. V pičlo zasadeni dvorani Delavskega doma v Trbovljah se je v soboto 25. oktobra vrstilo 13 zasavskih zborov, ki so zapeli 26 pesmi. Sodelovali so zbori iz Trbovelj, Zagorij, Hrastnika, Loke, Izlak, Radeč in Doja pri Litiji. Revijo, ki ni imela tekmovalnega značaja so zaključili z dvema pesmima združeni zasavski moški zbori.

LJUBLJANA — V sklopu cikla „Sedem dirigentov izbira program“ je Anton Nanut dirigiral orkester Slovenske filharmonije, ki je izvajala Mozartov flavtni koncert in Mahlerjevo Deveto simfonijo. V Mozartovem delu je kot solistka nastopila Irena Grafenauerjeva, ki je sicer še študentka Akademije za glasbo. Toda njen nastop na tem koncertu je prekosil vsa pričakovanja, prikazala je tako tehnično kot stilno izredno izbrušeno muziciranje. Dirigent je po tematski strani dobro izvedel naloge, orkester mu je sledil zbrano, vendar — piše kritik — je bilo nekaj napak, ki bi orkestru Slovenske filharmonije morale biti neznane.

LJUBLJANA — V ljubljanski stolnici je bil 6. novembra prvi koncert iz cikla pod naslovom „Hubert Bergant izvaja Bachova dela“. Orgelski mojster Hubert Bergant je na tem koncertu predstavil naslednja dela: Preludij in fuga v C-duru, štiri skladbe iz orgelske knjžice, Trio sonata v C-duru, dva korala ter Tocata in fuga v F-duru.

LJUBLJANA — V ljubljanskem Mestnem gledališču so 15. oktobra praznovali petdesetletnico umetniškega dela igralca Vladimira Skrbinka. Za to priložnost so naštudiral Shakespeareovega Othello, v katerem je jubilar igral Jaga, v naslovni vlogi pa je nastopil Drago Ulaga. Ob tej priložnosti so tudi poznavalci mogli ugotoviti nekaj korektur Zupančičevega prevoda, ki jih je opravil Janko Moder: Modernizacija je bila govorljivosti teksta menda nekoliko v prid.

MARIBOR — V mariborski Unionski dvorani je bilo 15. oktobra zaključeno tretje letošnje tekmovanje slovenskih pevskih zborov. Nastopilo je 19 zborov: Zlato plaketo sta prejela zbor „Slavka Klavore“ iz Maribora, ter celjski Komorni moški zbor. Bronasto priznanje je prejel tudi zbor „Mirko Filaj“ iz Gorice.

LJUBLJANA — Akademski folklorni skupina „France Marolt“ iz Ljubljane je letošnji dobitnik „Evropske nagrade za ljudsko umetnost“, ki jo redno podeljuje sklad F. V. S. v Hamburgu. Poleg ljubljancin so nagrado prejeli letos še švicarski amaterski zbiralec pravljic, godčevska skupina iz švedske, pevka skupina iz Bolgarije in igralska skupina iz Irske.

LJUBLJANA — V Sloveniji bodo zvišali naročnino za radio in televizijo. Predlog o zvišanju naročnine je Zavod

RTV Ljubljana podprl z razlogi o težkem finančnem stanju, ki je nastalo v zvezi s povišanjem stroškov. Po tem predlogu bi za rentabilno poslovanje morali zvišati naročnino za radio od dosedanjih mesečnih 13 dinarjev na 25, za televizijo pa od dosedanjih 42 na 75 dinarjev. Torej kar precejšnje zvišanje. Ob tem omenimo za primerjavo še vrednost dinarja z dolarjem: Po zadnji devalvaciji, ko je Narodna banka 29. oktobra „premahnila intervencijsko stopnjo“ za 7 odstotkov, velja 1 dolar 17,30 dinarjev.

TRBOVLJE — Investicijski biroji Trbovlje — IBT so dali pobudo za ustanovitev skupnega centra za avtomatsko obdelavo podatkov v Zasavju. Za akcijo za nakup modernega računalnika so se odločili potem, ko je večina delovnih organizacij v Zasavju ugotovila potrebo po koordinirani pripravi racionalne avtomatske obdelave podatkov na tem območju.

Umrli so od 26. 10. do 4. 11. 1974:

LJUBLJANA — Drago Željani; Jože Dežman, up. pivovar; Elizabeta Heranus; Jože Šauperl; Silva Vehar r. Eiletz; prim. dr. Anton Sonec; Jože Kovarčič, up. slaščičarski mojster; Franc Indof, up.; Andrej Zupančič; Franc Čerin, 74; Stanislav Metelko, inž. strojništva (nesreča v gorah); Albina Kačar r. Eržen; Alojz Furlan, up.; Evgenija Perko r. Lapajne, 96; Marija Vdovec r. Izanec; elena Brovec r. Naglič; Marija Kmetova, 84, up. učiteljica in pisateljica; Marija Rogelj, krojačica; Frančiška Voh, up.; dr. Ferry Souvan, glasbenik; Franc Ogorevc, up. žel. inšpektor; Martin Rihtar, delavec; Franc Vovk, komercialist.

RAZNI KRAJI — Dana Fakin r. Kovačič, Komen; Janez Hrastelj, Zagorje; Ivan Fajdiga, 84, kmet Sodražica; Maks Pušnik Vrhnik; Frančiška Štrumbelj r. Vrenk, Ig; Jože Saje, Veliko Mlačevo; Ivan Svažič, Selnica; Ana Grandovec r. Novinec, Sela pri Ajdovcu; Rafael Lapajne, 75, up.; Idrilja; Milutin Minati, up.; Ig; Jože Zevnik delavec, Celje; Anton Hrastar, up.; D. M. v Polju; Marija Pintar, Godčeva mama, Sv. Duh pri Škofji Loki; Franc Križar, predilniški mojster; Ivan Pomovšek, Gozd nad Kamnikom; Janez Kersnič, Hrovača; Olga Kopitar, knjigovodkinja, Mengeš; Jožefa Kramarič, Kamnik; Avgust Slokan, vet. inšp. Ptuj; Franc Južina, Beograd; Ivanka Breskvar, 78, perica, Hrišica; dr. ing. Janko Grampovčan, Vrhnika; Martin Požun, šofer, Krško; Franc Brglez, up. š. upravitelj in borec za severno mejo, Oplotnica; Leopold Žnidaršič, Višnja gora; Alojz Prezelj, up. rudar, Vnanje gorice; Jože Osredkar, zidar, Crni vrh; dr. Tone Megušar, up. odvetnik, Kranj; Marija Veličkovič r. Erbežnik, Kranj; Ivan Vreček, Crni potok; Jože Resman, b. trgovca in posestnik, Žapuže; Frančiška Bečaj r. Anžiček, Rodnje pri Trebnjem; Perdo Kač, smatrnjo pri Gornjem gradu; Jože Škerl, Kleče; Franc Zupar, 72, up. rudar, Trbovlje; Cencelj Colarič, gostilničar, Sinja gorica pri Vrhniki; Slavko Ferberžar, ravnatelj osnovne šole, Kamnik; Albin Jenčič, up., Loka; Ana Mirtič r. Burdych, Škofja Loka; rančiska Maver r. Debevec, Borovnjica; Alojzija Telban r. Kovač, Breg pri Borovnici; Slava Kolbezen r. Malič, Crnomelj; Apolonija Lešnik, up. poštna uradnica, 89, Begunje na Gorenjskem; Jože Rupar, vlakovodja, Šmarje pri Selnici.

šljanje za našo bodočnost — tako v kulturnem, verskem in narodnostnem pomenu — razširila med vse naše rojake.

Kot vsako leto, smo tudi letos pripravile izdajo naših že tradicionalnih božičnih voščilnic. Lani so bili osnutki plod našega risarskega natečaja med ljudskošolsko mladino, letos pa smo dobile dar akad. kiparja, prof. Franceta Goršeta in pa delo naše žene, ki hoče ostati v anonimnosti. Z voščili in čestitkami smo v naši skupnostni spremljalce rojstva otrok, važne rojstne obletnice predvsem starejših rojakov, zlate in srebrne poroke, izražale smo sožalje ob priliki smrti.

Organizirale smo koncerte, lani npr. koncert lanuških pevčkov. Ob naši že tradicionalni čajanki je sodelovala sanjuška mladina in pa mladinska godba.

Organizirale smo tečaj za ročna dela, kuharski tečaj ter razstavo ročnih del. Ob tej priliki smo z velikim veseljem ugotovile in pa potrdile, da je v naših družinah izredno veliko kraških in bogatih ročnih del, s katerimi bi verjetno prednjačile pred drugimi narodnostnimi skupinami.

Z božičnimi stojnicami v prid Rožmanovemu zavetišču smo skušale obujati spomine na lepo slovensko tradicijo Miklavževih štantov v Sloveniji.

Sodelovale smo pri nabirki za slovensko cerkev s tem, da smo organizirale rifo. Dobitek je bil dar Slovenke — žene, akad. slikarice ge. Bare Remec.

Pomagale smo pri prodaji srečk za tombolo, katero je pripravila Zedinjena Slovenija za tiskanje šolskih knjig. Pomagale smo na prireditvah Rožmanovega zavetišča s tem, da smo or-

22. Mladinski dan

Centralna odbora SDO in SFZ sta v nedeljo, 3. novembra, na Pristavi v Moronu organizirala 22. skupni mladinski dan.

Igre v odbojki so se pričele že prejšnji dan, ampak zaradi pomanjkanja moštov, se je odigrala samo igra med Moronom in Lanusom, kjer je zmagal Morón.

Ob 11.30 je bila mladinska sv. maša, ki jo je daroval g. msgr. Orehar.

Po kosilu so se igrale final v nogometu — najprej mlajša kategorija SFZ med Moronom in San Martinom. Zmagal je San Martin in zasedel drugo mesto. Po tej igri je moštvo iz Slovenske vasi premagalo Ramos Mejjo (5:4) in s tem zasedlo prvo mesto.

Ob 16 se je pričel popoldanski program s petjem argentinske in slovenske himne ob dviganju zastav. Sledil je pozdrav v besedi predsednikov centralnega odbora SFZ in SDO.

Kulturni del programa telovadbe in plesov se je začel z nastopom vaditeljev telesne vzgoje pod vodstvom prof. Tineta Vivoda. Nato je sledil nastop deklet iz Slovenske vasi, ki so v gimna-

stičnih vajah simbolično prikazale življenje rože — vodila jih je Ani Sušnik. Moronska dekleta pa so se postavila z rajalno vajo v obliki plesa. Tudi to leto je Bogo Rozina pripeljal lanuške mladce, čeprav jih je bilo le nekaj, pa so vendarle navdušili gledalce z akrobatskim skakanjem. Sanjuška dekleta so zaplesala nekakšen slovenski ples, ki je bil zanimivo izveden. Dekleta in fantje iz Slovenske vasi so zaplesali nekaj valčekov in polk. Kot zadnja točka programa pa je bil ples ramoške in moronske folklorne skupine, ki so se za to priložnost združile, da nam skupno pokažejo plesne zmožnosti.

Po vsem tem je sledilo razdeljevanje pokalov, ki jih je največ odnesla mladina Slovenske vasi.

Škoda, da se je finala odbojke odigrala po razdelitvi pokalov. Medtem je „Slovenski instrumentalni kvartet“ že igral kot družabna točka večera.

S tem dnevom so zopet videli, da naša mladina živi in da ima toliko volje do življenja, da še oharnja tradicijo teh dnevov in s tem si pridobiva zavest lastne moči in moči poslanstva, ki ga mora izpolnjevati. M. A.

Nekaj o zavetišču

Vsa leta naše naselitve v novi domovini, smo vedeli vsi, da bo enkrat treba začeti resno misliti na dom počitka za naše rojake invalide, ostarele ali one, ki žive osamljeni in bi hoteli preživeti večer svojega življenja v slovensko domačem okolju. Koliko let je bilo treba, da je seme te misli začelo vzkliti in obeta roditi sad. Mislim da ni slovenske ustanove v Argentini ki bi potrebovala toliko časa, da je njena zamisel postala realnost. Vsako drugo društvo bo gotovo prej izgubilo na pomenu ali potrebi. Zavetišče pa je še danes aktualno prav tako, kot je bilo to slučaj pred 25 leti.

Ko je bil pred leti ustanovljen odbor za gradnjo tega doma je naletel na zelo različna mnenja o potrebi njegovega dela. Slišati je bilo, da je res že enkrat čas, da se je nekdo zganil v tej smeri in da bi to moral biti naša prva skrb po prihodu v Argentino. Pravo nasprotje temu, pa je bila misel, da smo vsi preskrbljeni in nam takega doma ni treba. A največ je bilo takih, ki so misel in delo odbora pozdravili in mu želeli uspeha. S tem so mu utrdili voljo in dali upanje, da ko enkrat dolgočas svoj resen namen, tudi gmotna pomoč ne bo izostala. Člane odbora zavetišča vodi pri njihovem delu edino le ljubezen do rojakov, nekoč stoječih z ramo ob rami v borbah, tam se je rodilo iskreno prijateljstvo, ki si šteje v dolžnost pomagati tistemu, ki je pomoči potreben. Za vse drugo je skupnost poskrbela, ostaja nam le še skrb za tiste, ki so se v tujem svetu le počasi ali pa nikoli asimilirali. Prav zato, ker smo pustili, da mnogi iz med njih niso dočakali našega dokaza v skrbi zanje, prav zato bi morala biti ta

akcija vsestransko podprta, tem bolj še, ker je njen namen jasen in odkrit in nima prav nobenih drugih ciljev, kot je to, ki so vidni.

Delo pri zavetišču zastaja, manjka nam sredstev in sodelavcev. Razumljivo je, da je težko navdušiti mladega človeka za nekaj, ki se mu zdi še tako daleč, prav tako je težko prositi očeta, ki ima na skrbi nedorasle otroke. Šele ko se teh skrbi znebimo lahko mislimo nase, na svojo starost in na prijatelja, ki ni imel sreče v življenju kot bi jo rad. S tako logiko bo vsak razumel zakaj ta naš prepotrebn dom le počasi napreduje. V zadnjem letu so se cene zelo dvignile. Tovornjak peska stane \$ 50.000; opeke \$ 600.000. Ogrevalne naprave stanejo 8 milijonov pesov, nekaj več vodna napeljava in odtoki. V pritličju, ki ga izdelujemo, je 400 kvadratnih metrov tal, ki jih bo treba tlakovati. Malo je ljudi med nami, ki bi lahko ostali brezbrizni ob takih številkah. S kakšnim izgovorom bomo opravičili naše nesodelovanje? Zato prosimo za pomoč in sodelovanje vsakega kdor more. Naj ne čaka na obisk našega zastopnika, ampak naj ga skuša poiskati sam, saj so vsi lahko dosegljivi. Če dokazujemo pred tuji da smo versko in kulturno na višini vendar ne smemo pustiti ob strani naše socialne dolžnosti. Izrabimo priložnost, ki se nam nudi in dokazimo bratom v domovini in zamejstvu, kakor tudi vsemu svetu, da se imamo za narod in da to tudi smo.

Dom počitka bo verjetno eden izmed zadnjih domov naše skupnosti, ki bo dograjen. Prav gotovo pa bo prava ta dom postojanka, kjer bo naša beseda živela nadalje. Bo zadnji člen v verigi slovenskih domov v Argentini,

ganzirale prodajo kave in peciva.

Ob blagoslovitvi naše slovenske cerkve so žene iz prav vseh okrajev sodelovale pri pogostitvi pevskega zbora Gallus. To pogostitev so pripravile odlično in okusno.

Ze tradicionalna je naša prireditel „Slovenski božič, v Argentini“, ki se vrši vsako leto v drugem domu in to izmenoma. S tem hočemo simbolično nakazati našo enotnost in povezanost. Te božičnice prirejajo žene z veliko ljubeznijo, z njimi pozivljamo naše narodne običaje za Božič, pozivljamo našo krščansko misel ljubezni in družine — tako družine v pravem pomenu besede, kakor tudi družine slovenske narodne enotnosti. Naši rojaki se teh naših prireditev udeležujejo v vedno večjem številu.

Vsako prvo nedeljo v mesecu septembra pa je „Dan slovenske matere in žene“. Ob sv. maši se spominjamo v preteklem letu umrlih žena in mater, s čajem in pecivom in peštrim spodom se simbolično skušamo zahvaliti vsem našim dobrotnikom za vso pomoč, katero smo dobile v preteklem letu.

Se in še bi lahko naštevala prireditve, pri katerih so sodelovale naše žene. Saj prav nikomur nismo odrekle, kdor nas je pravočasno poprosil za pomoč.

Naj še omenim, s kakšno ljubeznijo spremljajo naše žene slovensko šolstvo. Veliko naših sodelavk poučuje v njih, druge so v raznih šolskih odborih itl.

Ogromno dela pa so naše žene izvršile na dobrodelnem polju. Skoro pet milijonov pesov je šlo skozi naše roke, čez 600.000.— je vloženo v Šlogi, skoro enako vsoto predstavljajo božične voščilnice, ki so že v prodaji in katerih izkupiček gre zgolj v dobrodelne namene.

Družine smo oskrbele s posteljnicin,

katero nabavo nam je posredoval g. Rant. Mnogim potrebnim rojakom smo jo podarile, veliko družin pa nam jo je plačalo pa istih cenah, kot so bili nabavni stroški. Pri tem delu nismo imele namena delati dobičkov, naš namen je bil, da našim družinam posreduje mo po najnižjih nam dosegljivih cenah nabavo tega tako potrebnega gospodinjanskega elementa.

Na tem mestu naj velja javna zahvala g. Čerčiču, ki nam je že nekaj let podarjal lepo število brisač ob naši zimski akciji. Vse te brisače smo razdelile potrebnim.

G. lic. Vlado Voršič je posredoval pri podjetju „La Fabulosa“, da je naša Zveza dobila v dar skoro 50 moških srajc in 50 tkzv. „vaqueros“—hlače znane znamke „Da Vinci“ — vse smo preko naših krajevskih zastopnic razdelile našim potrebnim.

Dobile smo v dar nogavice, nekaj od tvrdke „Ciudadela“ preko g. dr. Savellija, nekaj so jih napletle naše žene same, kot npr. ga. Pahorjeva. Vsem, prav vsem, posebno ge. Pahorjevi, naša srčna zahvala.

Kljub temu, da nismo — razen ob naši čajanki — delale javnih nabirk za dobrodelno delovanje — so nam dobrotniki pošiljali denarne zneske. Lepo se jim zahvaljujemo.

Ob poročanju o dobrodelnem delovanju pa se moram na prvem mestu spomniti vseh sodelavk, ki so nam pri tem priskočile na pomoč. Znova poudarjam da so to večinoma matere, ki imajo v lastni družini po večini več otrok, ki skoro nimajo gospodinjinskih pomočnic ter vse delo v družini sloni na njihovih rokah, da po večini vse izhajajo iz srednjih slojev, kjer dobro poznajo vsakodnevno borbo za obstanek. Da prav te matere iz prave krščanske ljubezni do bližnjega še vedno najdejo

Slovinci v Argentini

Osebnosti vesti

Nova slovenska diplomantka. Na državni univerzi v San Luisu je diplomirala gospa Majda Povše rojena Pekolj. Dosegla je licenciaturo iz matematične vede. Prav iskreno čestitamo!

Krsti. V San Martinu sta bila krščena: Mariana Beatriz Leber, hči Daniela in ge. Cecilije Dimnjak. Botrovala sta Andrej Marolt in Ivanka Cossem. Gabrijel Stefan Možina, sin Antona in ge. Ane Beatriz Planinšek. Botrovala sta Jože Možina in Maria O. Ortizova. Srečnim staršem naše čestitke.

Umrli sta: V Slovenski vasi v Lanusu je 14. t. m. umrl v 71. letu starosti Janez Lužovec. Naslednji dan, 15. t. m. pa je tudi v Slovenski vasi vasi umrl v 8. letu starosti Jože Vičar. Naj počivata v miru. Prizadetim družinam izrekamo naše sožalje. Obširnije pa se bomo spomnili njunega življenja v prihodnji številki.

VEČER MLADINSKE GODBE V RAMOS MEJJI

Pred petimi leti je bilo, ko se je iz skromnih razmer in še skromnejših počitkov — kot je poudaril v svojem govoru Marijan Loboda — z vztrajnim spodbujanjem J. Tomina in z vzgledno potrpežljivostjo ter mladostnim ognjem naših mladih godbenikov organizirala mladinska godba, ki se je pa do danes že tako izpopolnila, da je priredila že svoj tretji samostojen glasbeni večer v Slomškovi dvorani ob, protipričakovano veliki udeležbi poslušalcev.

Po pozdravni besedi in zahvali najprej starejši za globoko razumevanje in podpiranje teženj svojih sinov, teženj po dosegu nekega cilja, ki je več kot materilen, cilja, ki se nagrada, kot prečestokrat z več ali manj pristransko odmeno na račun telesnih moči in sposobnosti, pač pa za doseg cilja, ki mu pravimo kultura in plemenitenje duha, za kar je pač glasba kaj primeren pripomoček, ter po zahvalni besedi gospodu Antonu Skubicu, ki z izredno spretnostjo svoje taktike vodi našo mladino in sinkronizira njihove teženje v doseg zaželjenega cilja in končno po vzpodbudni in pohvalni besedi namenjenih mladim godbenikom, se je pričel pester program, ki je trajal dobro uro in pol. Od himne, preko valčekov, maršev in narodnih pesmi, so nas vodili močni glasovi trobil, pihal in tolkal, ki postajajo od leta v leto bolj ubrani, melodijni in harmonični. Vsi godbeniki, zlasti še „veterani“—solisti, ki že kar dobro obvladajo tehnično svoje instrumente, so bili deležni splošnega odobravanja s strani hvaležnih poslušalcev.

V prijetnem razpoloženju in splošnem zadovoljstvu ter z željo, da bi čen prej imeli spet priložnost poslušati našo godbo, so se nekateri udeleženci podali na svoje domove, večina pa je ostali v Domu na večerji, godbeniki pa so bili postreženi s primernim in zaslužnim priboljškom.

ODLIKOVANJE JE VRNIL — Župan Gerhard Siebers iz Zapadne Nemčije je vrnil odlikovanje, ki ga je prejel za svoje delo za mladino. Zvezni mu predsedniku je napisal pismo in v njem utemeljil vrnitev odlikovanja kot protest zaradi sprejetja zakona, s katerim otrok v materinem telesu v teku prvih treh mesecev ni zaščiten. To je najhujša kršitev človeške pravice do življenja, o kateri se danes tako veliko govori. Nemčija je izgubila svojo čast. Zato mu vest ne dopušča, da bi nosil odlikovanje take države.

zato naj ta zadnji člen predstavlja sporno, ki bo povežala verigo v venec ali krono, ki bo krasila naše zdomstvo.

Matevž Potočnik, predsednik

5. občni zbor zveze slovenskih mater in žena

Vršil se je 6. novembra v Slovenski hiši. Pričela ga je predsednica Zveze, ga. Pavlina Dobovškova. Po pozdravu vseh navzočih je poslala za določitev overovateljice zapiska, nato je predlagala, da se pošljejo pozdravna pisma msgr. Oreharju, Milošu Staretu kot predsedniku Narodnega odbora za Slovenijo ter Božu Starihi, kot predsedniku Zedinjene Slovenije. Navzoče so predlog sprejele, nakar je ga. Dobovškova podala poročilo o delovanju Zveze v zadnji poslovni dobi:

„G. g. Rode, drage matere in žene! Ko smo odbornice Zveze pripravljale poročila o našem delovanju v pretekli poslovni dobi naše Zveze, smo z veseljem ugotovile, koliko drobnega dela so opravile naše sodelavke v prid naše skupnosti. Osnovna misel naše Zveze je praktično zavzela vse naše žene. Preko krajevnih domov smo povezanost med seboj in na ta način imamo točen pregled o stanju in delovanju naših rojakov...“

Razgibano je bilo delovanje na kulturnem polju. Zanimiva in aktualna predavanja so nas združevala v preteklem letu, v letošnji zimski sezoni pa smo se poglabile v razmišljanje o naših družinah. Pod naslovom „Slovenska družina kam?“ smo posegle v preta vprašanja osnovne celice naše družbe, ugotovljale njene pozitivne, pa tudi senčne strani. Dobile smo poročilo o stanju naših družin v Evropi, katerega nam je poslala gospa Rogerjeva. Brez dvoma se je z objavljanim teh predavanj v naših časopisih skrb in razmi-

čas, da pomagajo rojakom, če so potrebni. To so naše dobre slovenske žene, ki pozabijo na sebe, to so žene, na katerih pravzaprav sloni dom in pa tudi naša bodočnost.

Iz tega skromnega poročila o velikem delu naših žena pa je razvidno, da je Zveza slovenskih mater in žena za našo skupnost zelo potrebna. Potrebna je, da naše žene povezuje, potrebna je, da jim posreduje najvažnejša dogajanja doma, v svetu in v novi domovini. Potrebna nam je, da prikazuje in poudarja zmožnosti naše žene. Nemogoče si je misliti moderno družbo, ali moderno državo brez ženskih organizacij. V moderni dobi je žena dosegla zmožnosti sodelovanja na prav vseh področjih javnega življenja. Žena intelektualka in žena delavka soustvarjata in gradita moderno družbo in to na političnem, zdravstvenem in tehničnem polju uspešno korakata ob moškemu. Ob tem taku ogromnem preobratu ženskega udejstvovanja ima ženska zveza, zgrajena na moderni krščanski bazi, ogromno nalogo: dokazovati mora ženi, da je kljub vsem njenim intelektualnim sposobnostim in naravnemu oziru le — žena in kot taka mora ostati. Bog jo je takšno ustvaril in ji dal tudi svoje naloge. Naloge, katerih moški ne more vršiti, ki pa le ob ženi pripeljejo do popolnosti.

Veliko število naših deklet na univerzah dokazuje, da je slovenska žena zmožna kaj več, kakor kuhati in snažiti. Naše diplomantke in obrtnice so dosegle že lepe uspehe. Vemo, da se bo to v nadaljni generaciji nadaljevalo, upajmo in želimo pa, da bo mlada Slovenka te svoje zmožnosti in uspehe prežela z od Boga ji dano žensko toploto, čustvenostjo in dobrotjo.“

(Konec prihodnjic)

„Kdor ljubi, Poje“

(Sv. Avguštin)

SDO - SFZ Ramos Mejía prirejata

k o n c e r t

Mladinskega zbora „KARANTANIJA“

(DIR.: GA. MARIJA FINK GERŽINIČEVA)

SLOMŠKOV DOM

NEDELJA, 1. DECEMBRA OB 19.30

OBVESTILA

NEDELJA, 24. novembra 1974:

V Slovenski hiši ob 16. proslava Kristusa Kralja.

PETEK, 29. novembra 1974:

V Slovenski hiši ob 20. starešinska večerja SKAS-a.

NEDELJA, 1. decembra 1974:

V Slovenskem domu v San Martinu po maši tekma v balinanju med moštvi iz Carapachaya in San Martina.

V Slomškovem domu ob 19.30 koncert mladinskega zbora „Karantanija“.

V Slovenskem zavetišču ob 11.30 sv. maša, nato asado in „Miklavžev štant“.

SOBOTA, 7. decembra 1974:

V Slovenski hiši ob 20.30 spevoigra Miklavž prihaja (samo za odrasle) s sodelovanjem pevskega zbora Gallusa.

NEDELJA, 8. decembra 1974:

V slovenski hiši ob 17. spevoigra Miklavž prihaja (za otroke in spremstvo).

Sprejem novih članov v skavtsko četo Sinjega orla v soboto od 18 do 21 in nedeljah od 9.30 do 12 v Slov. domu v Carapachayu.

PRISTAVA

Monte 1851, Castelar

IŠČE

hišnika, hišnico ali zakonski par

Za dogovor z odborom: vsako nedeljo, po maši.

V Slov. domu v San Martinu bo v nedeljo, 1. decembra po maši

tekma v balinanju

med moštvi iz Carapachaya in San Martina.— Opoldne bo pripravljeno kosilo.—

JAVNI NOTAR

FRANCISCO RAUL CASCANTE

Escribano Público

Cangallo 1642 Buenos Aires

Pta. baja, ofic. 2

T. E. 35-8827

DR. JUAN JESUS BLASNIK

špecialist za ortopedijo in travmatologijo

C. José E. Uriburu 285, Cap. Fed

Zahtevajte določitev ure na telefonu 49-5855.

Privatni telefon: 628-4188

Ordinira v torek in četrtek od 17 do 20

Srednješolski tečaj rav. M. Bajuka sporoča:

23. novembra bo zaključna prireditev. Dijaki se morajo zbrati ob pol 6 (17.30); ob 18 bo sv. maša, zatem pa v dvorani uraden zaključek šolskega leta.

Počitniški dom v Córdobaških hribih bo odprt za vse Slovence takoj po Otroški koloniji, to je od 12. januarja pa do 28. februarja. Prej le za tiste, ki bi v tem času ne mogli in če bo prostor. Kdor si želi odpočiti se v gorskem miru in zraku, naj čimprej priporočeno sporoči na naslov: Hanželič, Champagnat 55, Luján, Bs. As. Po božiču pa: Hanželič San Esteban, Sierras de Córdoba.

KINTA SLOGA

Del Cielito 279 — Villa Udaondo

Sezona 1974/75 — 1. 12. 1974 do 16. 3. 1975. — Vsak dan od 10—20

Vstopnina:	odrasli	mladina
	od 18 leta naprej	od 10. do 18. leta
Sezonska	\$ 120.—	\$ 60.—
Sobote, delavniki, prazniki	\$ 10.—	\$ 5.—
Ob delavnikih	\$ 8.—	\$ 4.—

Važno: Vstop dovoljen samo članom K. Z. Sloga in njihovim družinam z novimi izkaznicami, katere pravočasno dvignite v zadržni pisarni. Cena \$ 3. To izkaznico bo moral imeti vsak obiskovalec kinte od 10. leta dalje. Otroci članov dobe izkaznico pod člansko številko očeta oz. matere.

Vsem prijateljem in znancem sporočamo žalostno novico, da nas je za vedno zapustil naš dragi mož, ata, svak, tast in stari ata, gospod

Janez Lužovec

Umrl je 14. novembra dobro pripravljen na smrt s tolažili svete vere.

Lepo se zahvaljujemo gospodom lazaristom za vso duhovno pomoč. G. msgr. Orcharju za opravljeno pogrebno sv. mašo in za vodstvo pogreba.

Vsem gospod salezijancem in Hčeram Marije Pomočnice kakor tudi vsem ostalim duhovnikom, prisrčna zahvala. Ista zahvala tudi šoli Marije Kraljice, vsem sosedom, prijateljem in znancem našega dragega pokojnika.

Zalujoči:

žena Julka
sin Ivan, duhovnik SDB
hčerke: Rezka in Kristina, hčerki Marije Pomočnice; Anica por. Kokalj, Mjra in Julijana
svakinja Katarina Kmetič
zet Radko Kokalj
vnuka: Tonček in Anči
v domovini brat France in sestra Mana z družinami

Slovenska vas, Cerklje na Gorenjskem

GALLUS bo letos slovesno sprejel sv. Miklavža v veliki dvorani Slovenske hiše z J. Geržiničevim spevoigro v režiji St. Jerebiča

Miklavž prihaja

v soboto, 7. decembra, ob 20.30 uri (samo za odrasle!) in v nedeljo, 8. decembra, ob 17. uri (za otroke in spremstvo).

Sodeluje ves zbor Gallusa in gostje

Ob tej priložnosti bo sv. Miklavž tudi delil darila, ki se sprejemajo dve uri pred predstavo.

ZAVETIŠČE

V nedeljo, 1. decembra 1974, se bo brala ob 11.30. uri sv. maša v zavetišču za prvim predsednikom zavetiščja Jožetom Musarjem in za vse ostale umrle člane in dobrotnike zavetiščja.

Po sv. maši — „asado“.

Zveza slov. mater in žena bo imela ob tej priliki svoj tradicionalni „Miklavžev štant“.

Vabljeni!

Odbor zavetiščja!

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Miloš Stare
Director: Tone MizeritRedacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
T. F. 69-9503
Argentina

Uredniški odbor:

Miloš Stare, Pavel Fajdiga,
dr. Tine Debeljak, Slavimir Batagelj
in Tone MizeritCorreos
Central (B
Argentina)

FRANQUEO PAGADO

Concesión N° 577K

TARIFA REDUCIDA

Concesión N° 382K

Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual N° 2.238.341

Naročnina Svobodne Slovenije za 1. 1974 za Argentino \$ 135.— (13.500) — pri pošiljanju po pošti \$ 140.— (14.000). ZDA in Kanada 16 USA dol.; za Evropo pa 19 USA dol. za pošiljanje z avionsko pošto. Evropa, ZDA in Kanada za pošiljanje z navadno pošto 12 USA dol. Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Buenos Aires. T. E. 33-7213.

Slovensko katoliško akademsko starešinstvo.

(SKAS)

vabi vse člane pa tudi neučlanjene somišljenike, univerzitetne diplomirance, na letno

STAREŠINSKO VEČERJO

ki bo v prostori Slovenske hiše, Ramón L. Falcón 4158, v petek, 29. novembra, ob 20. uri. Ker ne bo posebnih vabil, naproša odbor SKAS-a, da se udeleženci prijavijo čimprej v Dušnopastirski pisarni ali pa telefonsko na št. 655-2752.

Obenem sporočamo, da bo redni občni zbor SKAS-a (14 dni kasneje) v petek, dne 13. decembra, ob 20. uri v istih prostorih.

Odbor

Za počitnice si privoščite oddih v gorski vasi CATEDRAL

BARILOČE VABIJO

Pravočasno rezervirajte na naslov

M. y M. - c.c. 637 — San Carlos de Bariloche, R. Negro

Vse v slovenski oskrbi

Informacije v upravi lista

SKD-SLS sporoča vsem somišljenikom in prijateljem, da je 14. t. m. umrl v 71. letu starosti v Slovenski vasi pri Buenos Airesu dolgoletni član zaupniškega odbora SLS in član Poverjeništvu za Argentino, gospod

Janez Lužovec

V domovini in izseljenstvu je bil nad vse delaven za uresničitev krščanskih načel v zasebnem in javnem življenju in za svobodo slovenskega naroda. Bil je vzor požrtvovalnega javnega delavca. Naj mu bo dobri Bog plačnik za vsa dobra dela. Ohranimo ga v hvaležnem spominu.

Za SKD-SLS
Miloš StareBlagor povabljenim
na Jagnjetovo gostijo!

Z žalostjo v srcu, vdani v božjo voljo, naznanjamo, da je 15. novembra v 80. letu starosti odšel k Bogu naš dragi atek

Jože Virant

Za njim zalujemo:

žena Francka
hčerka Zdenka
zet Lovre Jan
ter vnuki Branko, Andrej in Jože

Slovenska vas, novembra 1974

Ob smrti našega dragega atka

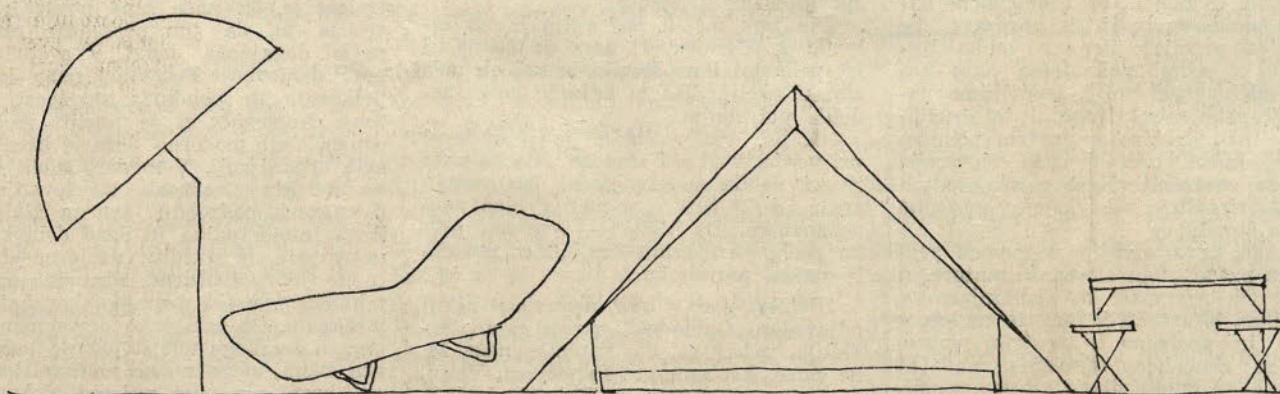
Jožefa Viranta

se zahvaljujemo vsem, ki ste nam v težkih urah njegove bolezni in smrti stali ob strani: častit' m gospodom župniku Andreju Prebilu, Ivanu Lužovcu, Francu Sodji in Mirku Grbcu za duhovno tolažbo; družinam Gorše, Vir, Mehle, Kokalj in Šmalc za pomoč v najtežjih trenutkih; č. g. Janezu Petku za vodstvo pogreba in poslovljni govor ter gospodu Božu Starihi za besede slovesa ob grobu.

Hvala vsem, ki ste molili za pokoj njegove duše, ga hodili kropiti in ga v tako lepem številu spremlili na njegovi zadnji poti.

Bog naj vsem bogato poplača!

Hvaležna družina Virant-Jan

PLAŽA - POČITEK - TABORENJE - RIBOLOV - ŠPORT -

YUGO CAMPING

MONROE 2883 SKORAJ CRAMER
7817741 CAPITAL